

Analiza tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji

Tuđa, Ivan

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:756618>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI

Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija

Preddiplomski sveučilišni studij

IVAN TUĐA

Analiza tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji

Analysis of the labor market in Krapina-Zagorje County

Završni rad

Zabok, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija

Preddiplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu

Studijski smjer: Menadžment u turizmu

Analiza tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji

Analysis of the labor market in Krapina-Zagorje County

Završni rad

Kolegij: **Menadžment ljudskog kapitala**

Student:

Ivan TUĐA

Mentor: prof. dr. sc. **Kristina
ČRNJAR**

Matični broj:

25356/20

Zabok, rujan 2024.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI RADA

Ivan Tuda

25356/20

(ime i prezime studenta)

(matični broj studenta)

Analiza tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 1.9.2024.

Potpis studenta

Sažetak

Krapinsko-zagorska županija, smještena u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske, suočava se s izazovima na tržištu rada, posebno u pogledu visoke stope nezaposlenosti mladih i niskog udjela visokoobrazovanog stanovništva. Zbog geografskog položaja i infrastrukturnih ograničenja, županija se suočava i sa izazovima u privlačenju investicija i razvoju konkurentnih industrija. Ipak, razvoj inicijativa za poboljšanje obrazovanja i zapošljavanja mladih može značajno utjecati na gospodarsku situaciju. Zapošljavanje mladih je ključno za održavanje vitalnosti lokalne ekonomije i demografske stabilnosti. Visoka stopa nezaposlenosti mladih ukazuje na potrebu za ciljanim programima i politikama koje će pružiti prilike za stjecanje vještina i iskustava potrebnih za ulazak na tržište rada. Poboljšanje obrazovnog sustava, razvoj programa stručnog osposobljavanja i poticanje poduzetništva mogu pomoći u smanjenju nezaposlenosti mladih i stvaranju održivih karijernih puteva. Povećanje udjela visokoobrazovanog stanovništva može doprinijeti razvoju visokotehnoloških i inovativnih industrija, čime se otvaraju nova radna mjesta i potiče ekonomski rast. Potrebno je ulagati u obrazovnu infrastrukturu, poticati suradnju između obrazovnih institucija i privatnog sektora te osigurati pristupačnost visokog obrazovanja za sve slojeve društva. Razvoj strategija koje se fokusiraju na obrazovanje i zapošljavanje mladih, uz jačanje infrastrukture i promicanje inovacija, može transformirati tržište rada u Krapinsko-zagorskoj županiji, osiguravajući održivi razvoj i prosperitet za buduće generacije.

Ključne riječi: Krapinsko-zagorska županija; mladi; obrazovanje; nezaposlenost

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Pojmovno određenje tržišta rada.....	3
1.1. Odrednice tržišta rada.....	3
1.2. Utjecaj čimbenika na tržište rada	5
2. Karakteristike tržišta rada u Republici Hrvatskoj.....	8
2.1. Osnovni pokazatelji tržišta rada u Hrvatskoj.....	8
2.2. Izazovi na tržištu rada u Hrvatskoj.....	11
2.3. Mjere aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj.....	12
3. Analiza tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji od 2019. do 2023. godine	15
3.1. Zaposlenost i nezaposlenost u Krapinsko-zagorskoj županiji	15
3.2. Zapošljavanje i obrazovanje mladih u Krapinsko-zagorskoj županiji	22
3.3. Izazovi i prijedlozi mjera za poboljšanje trenutne situacije na tržištu rada	26
Zaključak.....	30
Bibliografija.....	33
Popis ilustracija.....	36

Uvod

Krapinsko-zagorska županija, smještena u srcu kontinentalne Hrvatske, izdvaja se kao jedinstvena regija koja svojom raznolikošću obogaćuje kulturni i ekonomski pejzaž zemlje. Prožeta brojnim šarolikim brežuljkastim selima, zelenim livadama i rijekama te bogatim šumama, županija odiše prirodnim ljepotama koje privlače brojne posjetitelje i turiste iz cijelog svijeta. Ekonomski gledano, Krapinsko-zagorska županija igra ključnu ulogu u gospodarskom razvoju Hrvatske. Unutar svojih granica, županija obuhvaća raznolike industrijske sektore, uključujući poljoprivredu, turizam, drvenu industriju i informacijske tehnologije. Osim toga, gradovi poput Krapine, Zaboka i Klanjca predstavljaju centre kulturne i gospodarske aktivnosti, pružajući potporu lokalnim zajednicama i potičući inovacije i poduzetništvo.

U kontekstu suvremenog ekonomskog istraživanja, analiza tržišta rada predstavlja vitalan stupanj razumijevanja lokalnih ekonomija. U fokusu ovog istraživačkog rada je Krapinsko-zagorska županija, regija koja se ističe ne samo po svojoj slikovitosti i kulturnoj raznolikosti, već i po kompleksnoj ekonomskoj aktivnosti koja oblikuje njezino tržište rada. Ovaj rad će se pozabaviti dubinskom analizom ključnih indikatora tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji, uzimajući u obzir širok spektar čimbenika kao što su demografski trendovi, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, struktura zanimanja te povezanost s obrazovnim profilima i industrijskim sektorima. Oslanjajući se na multidisciplinarni pristup koji integrira ekonomske, sociološke i obrazovne perspektive, cilj je dublje razumjeti složenost i dinamiku tržišta rada u ovom kontekstu.

Studija demografskih trendova pružit će uvid u strukturu ljudskih potencijala obzirom na dob, spol i migracijske obrasce, dok će analiza stope zaposlenosti i nezaposlenosti omogućiti procjenu ekonomske aktivnosti i prilika za zapošljavanje. Pritom će se posebna pažnja posvetiti promjenama u strukturi zanimanja, uključujući i tranziciju iz tradicionalnih industrijskih sektora u sektore visoke tehnologije i uslužne djelatnosti. S dubljim razumijevanjem veza između obrazovanja, zapošljivosti i tržišta rada, istraživanje će istaknuti ulogu obrazovnih institucija u osiguravanju kompatibilnosti vještina ljudskih potencijala s potrebama tržišta. Osim toga, analiza će istražiti kako se različiti sektori ekonomije u regiji povezuju s različitim razinama obrazovanja te kako se ti odnosi odražavaju na dinamiku zaposlenosti i kvalitetu radnih mjesta. Kroz ovaj sveobuhvatan pristup, cilj je ne samo dokumentirati trenutačno stanje tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji, već i identificirati ključne izazove i prilike za daljnji razvoj. Navedeni nalazi bit će od ključne važnosti za oblikovanje politika zapošljavanja i edukacije, kao i za promicanje dugoročne ekonomske održivosti i socijalne uključenosti u regiji.

Predmet rada je analiza tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji od 2019. do 2023. godine što obuhvaća istraživanje različitih aspekata zaposlenosti, nezaposlenosti, strukture zanimanja, obrazovne povezanosti i drugih faktora koji utječu na dinamiku ljudskih potencijala u tom području. Svrha rada je dublje razumijevanje karakteristika tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji s ciljem identificiranja ključnih čimbenika koji oblikuju zaposlenost, nezaposlenost i kvalitetu radnih mjesta. Na temelju tih spoznaja, svrha istraživanja je također pružiti osnovu za razvoj ciljanih politika i strategija zapošljavanja te obrazovanja koje bi mogle potaknuti ekonomski razvoj i povećati kvalitetu života u regiji.

Rad je nastao korištenjem više znanstvenih metoda istraživanja. U ovom radu korištene su sljedeće znanstvene metode: metoda analize, metoda sinteze, metoda apstrakcije, metoda konkretizacije, metoda deskripcije i metoda komparacije.

Za potrebe istraživanja, u ovom radu postavljena je glavna hipoteza:

Tržište rada u Krapinsko-zagorskoj županiji karakterizira visoka stopa nezaposlenosti, a posebno mladih.

Cilj ove hipoteze je identificiranje ključnih čimbenika koji oblikuju zaposlenost, nezaposlenost i kvalitetu radnih mjesta u regiji i omogućiti bolje razumijevanje dinamike tržišta rada u tom području. Osim toga, istraživanje će pružiti temelje za razvoj ciljanih politika zapošljavanja i obrazovanja koje bi mogle poboljšati ekonomske uvjete i potaknuti održiv razvoj u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Rad se sastoji od četiri dijela. Prvi dio rada bavi se tržištem rada sa teoretskim odrednicama, demografskim pokazateljima, utjecajima migracije, zaposlenosti i obrazovanja na tržište rada. U drugom dijelu objašnjane su karakteristike tržišta rada u Republici Hrvatskoj. Treći dio rada prikazuje istraživanje temeljeno na sekundarnim podacima, dok četvrti dio rada čini zaključak.

1. Pojmovno određenje tržišta rada

Tržište rada predstavlja kompleksan ekonomski sustav u kojem se susreću ponuda i potražnja za ljudskim potencijalima. Ovo tržište obuhvaća sve aspekte vezane uz zapošljavanje, od ponude ljudskih potencijala (sposobnih i voljnih ljudi koji traže posao) do potražnje za ljudskim potencijalima (kompanije i organizacije koje traže radnike). Pojmovno određenje tržišta rada također obuhvaća i faktore koji utječu na dinamiku tog tržišta, kao što su tehnološki napredak, demografske promjene, obrazovanje, zakonski propisi i ekonomska politika. Na tržištu rada, cijena rada (plaća ili nadoknada) formira se na temelju interakcije između ponude i potražnje. Ako je ponuda rada veća od potražnje, može doći do pada plaća ili težeg zapošljavanja. S druge strane, kada je potražnja za ljudskim potencijalima veća od ponude, to može dovesti do povećanja plaća ili poticati kompanije na inovacije i efikasnije korištenje resursa (Bušelić, 2014: 37).

Tržište rada može se promatrati s nekoliko različitih aspekata, kao što je ekonomski, sociološki ili politički aspekt. S ekonomske definicije tržište rada je dio gospodarstva u kojem se susreću ponuda i potražnja za radom. Ponuda rada čine ljudi koji traže posao, a potražnja za radom čine poslodavci koji traže zaposlenike. Cijena rada je plaća koju poslodavac plaća radniku za njegov rad (Buble i Buble, 2014: 108). Sa sociološke definicije, tržište rada je društveni prostor u kojem se ljudi bore za resurse poput posla, plaće i uvjeta rada. To je mjesto gdje se konstruiraju i reproduciraju društvene nejednakosti. Konačno, s političke definicije tržište rada je područje na kojem se sukobljavaju interesi različitih aktera, kao što su radnici, poslodavci, vlada i sindikati. Vlada može utjecati na tržište rada kroz fiskalnu i monetarnu politiku, kao i kroz zakone i propise o radu (Buble i Buble, 2014: 110).

1.1. Odrednice tržišta rada

Odrednice tržišta rada su čimbenici koji oblikuju ponudu i potražnju za ljudskim potencijalima te utječu na dinamiku i funkcioniranje tržišta rada. Džafić i Bejić (2012: 98) smatraju da su odrednice rada višeznačne i složene, ali se mogu klasificirati u skupine demografskih obilježja, tehnološkog napretka, obrazovanja i stjecanja novih vještina, ekonomskog rasta i razvoja, zakonskih i regulatornih okvira, kao i kulture i društvenih običaja.

Demografska obilježja su značajan dio ove klasifikacije, budući da izravno doprinose tržištu u vidu ljudskih potencijala. Čimbenici kao što su stopa nataliteta, starenje populacije, migracije ljudske potencijale te obrazovna struktura mogu utjecati na veličinu i sastav ponude rada.

Razvoj tehnologije ima dubok utjecaj na tržište rada. Automatizacija, digitalizacija i napredak u informacijskim tehnologijama mijenjaju zahtjeve za vještinama, dovodeći do pojave novih poslova, ali i smanjenja potrebe za određenim tradicionalnim poslovima. Kvalifikacije i vještine ljudske potencijale igraju ključnu ulogu u određivanju njezine konkurentnosti na tržištu rada. Obrazovni sustav, programi obuke i stručnog usavršavanja trebaju biti usklađeni s potrebama tržišta rada kako bi osigurali adekvatno opremanje ljudskih potencijala potrebnim vještinama. Makroekonomski faktori poput stope ekonomskog rasta, inflacije, tečaja valute i fiskalne politike također utječu na tržište rada. Ekonomski uspon može poticati otvaranje novih radnih mjesta i povećanje potražnje za ljudskim potencijalima, dok ekonomska recesija može rezultirati smanjenjem zapošljavanja i rastom nezaposlenosti (Liotti, 2020: 158).

Tržište rada također je podložno utjecajima različitih vanjskih faktora, kao što su ekonomska recesija, globalizacija, migracija ljudskih potencijala i promjene u politici zapošljavanja. Ovi faktori mogu značajno utjecati na ravnotežu između ponude i potražnje, te oblikovati strukturu tržišta rada u različitim industrijama i regijama. Ključni cilj ekonomskih politika koje se odnose na tržište rada jest osigurati efikasno funkcioniranje tog tržišta, što uključuje poticanje zapošljavanja, smanjenje nezaposlenosti i poboljšanje uvjeta rada. To se može postići kroz različite mjere, poput obrazovnih programa koji odgovaraju potrebama tržišta, politika poticanja zapošljavanja, osiguranja pristojnih radnih uvjeta i podrške za prekvalifikaciju ljudskih potencijala u skladu s promjenama u potražnji za vještinama.

Tržište rada nije statičan entitet, već dinamičan sustav koji se neprestano prilagođava promjenama u okruženju. Tehnološki napredak, automatizacija i digitalizacija imaju dubok utjecaj na strukturu tržišta rada, mijenjajući potražnju za određenim vještinama i dovodeći do pojave novih poslova i zanimanja, ali i zatvaranja tradicionalnih radnih mjesta. Ovo stvara potrebu za stalnim usavršavanjem i prilagođavanjem ljudskih potencijala novim zahtjevima tržišta. Demografske promjene, poput starenja populacije ili migracija ljudskih potencijala, također imaju značajan utjecaj na tržište rada. Starenje populacije može dovesti do manjka ljudskih potencijala u određenim sektorima, dok migracije mogu mijenjati dinamiku ponude i potražnje u različitim regijama i zemljama (Komljenović, 2020: 54).

Pojam tržišta rada također uključuje i segmentaciju tog tržišta na primarne i sekundarne sektore. Primarni sektor obuhvaća visokokvalificirane poslove s dobrim radnim uvjetima i plaćom, dok sekundarni sektor obuhvaća manje kvalificirane poslove s nižom plaćom i lošijim radnim uvjetima. Ova segmentacija može rezultirati nejednakostima u društvu i izazvati pitanja pravednosti i socijalne sigurnosti (Komljenović, 2020: 67). Tržište rada nije izolirano od ostalih dijelova ekonomije i društva. Politike koje se odnose na tržište rada često su povezane s drugim politikama, poput obrazovanja, zdravstva, socijalne politike i fiskalne politike. Integrirani

pristup ovim politikama može doprinijeti efikasnijem upravljanju tržištem rada i boljoj socijalnoj inkluziji.

Zakoni i propisi koji reguliraju tržište rada, poput radnog prava, poreznih politika, socijalne zaštite i politika imigracije, također igraju važnu ulogu u oblikovanju uvjeta zapošljavanja, plaća i općenito funkcioniranja tržišta rada. Kultura i društvene norme doprinose dinamici tržišta rada. Na primjer, percepcija određenih poslova ili uloga spolova u društvu može utjecati na izbor karijere i sudjelovanje na tržištu rada. Dinamika ovog tržišta neprestano se mijenja kako se mijenjaju i okolnosti u gospodarstvu i društvu. Važno je razumjeti da tržište rada nije izolirano od ostalih dijelova ekonomije te da politike koje se odnose na tržište rada često zahtijevaju integrirani pristup s drugim politikama, poput obrazovanja, zdravstva i socijalne politike. Održavanje ravnoteže između ponude i potražnje za ljudskim potencijalima te osiguravanje pravednih uvjeta rada i socijalne inkluzije zahtijeva kontinuirani napor i suradnju svih dionika, uključujući vladu, poslodavce, sindikate i obrazovne institucije. Sposobnost prilagodbe i inovacije ključni su faktori za uspješno funkcioniranje tržišta rada u svjetlu stalnih promjena i izazova s kojima se suočava suvremeno društvo.

1.2. Utjecaj čimbenika na tržište rada

Svi gore navedeni čimbenici imaju svoje mjesto u učinku na tržište rada. Ipak, kao najznačajniji se pokazuje tehnološki napredak. Tehnološki napredak ima dubok i sveobuhvatan utjecaj na tržište rada. Automatizacija, digitalizacija i razvoj informacijskih tehnologija mijenjaju način na koji se poslovi obavljaju, što dovodi do promjena u zahtjevima za vještinama i strukturi zaposlenosti. Dok tehnološki napredak omogućuje efikasnije procese i povećava produktivnost, istovremeno može rezultirati smanjenjem potrebe za ljudskim potencijalima u određenim sektorima. To može dovesti do gubitka radnih mjesta u tradicionalnim industrijama, ali isto tako otvara prostor za nastanak novih poslova i zanimanja vezanih uz tehnologiju. Stoga je ključno da se ljudski potencijali prilagođavaju ovim promjenama kroz stjecanje novih vještina i kontinuirano obrazovanje (Božiković, 2021: 101). Također, važno je da politike zapošljavanja i obrazovanja budu usklađene s potrebama tržišta rada kako bi se osiguralo da tehnološki napredak bude izvor rasta i inkluzivnosti, a ne izvor nejednakosti i socijalne isključenosti (Paić, 2020: 54).

Slično je i s ekonomskim pokazateljima. Kada gospodarstvo raste, obično se povećava potražnja za ljudskim potencijalima kako bi se zadovoljile potrebe rastućih industrija i sektora. To rezultira otvaranjem novih radnih mjesta i smanjenjem stope nezaposlenosti. Osim toga, ekonomski rast može poticati i povećanje plaća i poboljšanje radnih uvjeta kako bi se privukla

i zadržali kvalificirani ljudski potencijali. Međutim, utjecaj ekonomskog rasta na tržište rada može biti složen. Na primjer, u određenim sektorima ili regijama može doći do nedostatka određenih vještina ili stručnjaka, što može rezultirati potrebom za uvozom ljudskih potencijala ili prekvalifikacijom postojećih ljudskih potencijala (Obadić, 2022: 77). Također, brzi ekonomski rast može dovesti do nedostataka ljudskih potencijala u određenim sektorima, što može uzrokovati inflaciju plaća i pritisak na cijene proizvoda i usluga. Stoga je važno da se politike zapošljavanja i obrazovanja usklade s potrebama rastućeg gospodarstva kako bi se osiguralo efikasno funkcioniranje tržišta rada. To uključuje ulaganje u obrazovanje i obuku kako bi se ljudski potencijali osposobili za nove zahtjeve tržišta rada te usmjeravanje politika imigracije kako bi se osigurala adekvatni ljudski potencijali u sektorima s nedostatkom vještina. Održavanje ravnoteže između ponude i potražnje za ljudskim potencijalima ključno je za održivi ekonomski rast i razvoj.

Obrazovanje ima ključan utjecaj na tržište rada jer oblikuje vještine i kvalifikacije ljudskih potencijala koje su potrebne za određene poslove i industrije. Kvalitetno obrazovanje omogućuje pojedincima stjecanje potrebnih vještina, znanja i kompetencija koje ih čine konkurentnima na tržištu rada. Prilagođavanje obrazovnog sustava promjenama u potražnji za vještinama i tehnološkom napretku ključno je za osiguranje adekvatne ponude ljudskih potencijala koja odgovara potrebama gospodarstva (Lauder i Mayhew, 2020: 5). Sposobnost obrazovnog sustava da proizvede ljudske potencijale s relevantnim vještinama i kompetencijama utječe na produktivnost gospodarstva i konkurentnost na globalnom tržištu. Osim toga, obrazovanje može pružiti temelj za cjeloživotno učenje i prilagodbu ljudskih potencijala te promicati inovacije i poduzetništvo. Važno je naglasiti ulogu usklađivanja obrazovnih programa s potrebama tržišta rada kako bi se osiguralo da diplomirani kandidati posjeduju relevantne vještine i kompetencije koje su tražene na tržištu rada. Također, ulaganje u obrazovanje i obuku ljudskih potencijala ključno je za smanjenje nezaposlenosti i podizanje životnog standarda pojedinaca, doprinoseći time i dugoročnom ekonomskom rastu i razvoju društva.

Tržište rada je složen ekonomski sustav gdje se susreću ponuda i potražnja za ljudskim kapitalom. Na ovo tržište utječu brojni faktori kao što su tehnološki napredak, demografske promjene, obrazovanje, zakonski propisi i ekonomska politika. Tehnološki napredak, poput automatizacije i digitalizacije, mijenja potražnju za određenim vještinama, stvarajući nove poslove dok neki tradicionalni poslovi nestaju. Demografske promjene, kao što su starenje populacije i migracije, također značajno utječu na tržište rada. Obrazovni sustav mora biti usklađen s potrebama tržišta kako bi osigurao adekvatno osposobljene radnike. Ekonomski rast potiče otvaranje novih radnih mjesta, dok recesija može povećati nezaposlenost. Zakonski

okviri i politike, kao i kulturni i društveni običaji, oblikuju uvjete rada i dinamiku zapošljavanja. Efikasno funkcioniranje tržišta rada zahtijeva kontinuiranu prilagodbu i suradnju svih dionika kako bi se osigurali pravedni uvjeti rada, smanjenje nezaposlenosti i poticanje gospodarskog rasta.

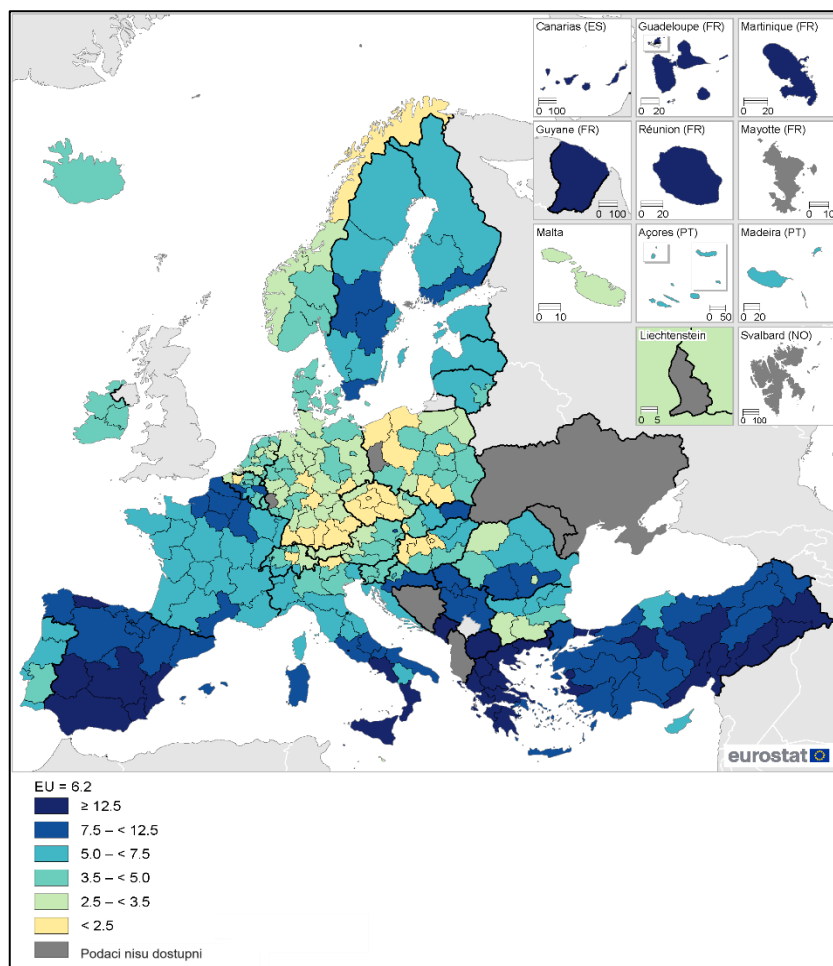
2. Karakteristike tržišta rada u Republici Hrvatskoj

Tržište rada u Hrvatskoj karakterizira niz specifičnih obilježja koja utječu na dinamiku zapošljavanja i nezaposlenosti. Jedno od ključnih obilježja je sezonalnost zapošljavanja, posebice u sektorima turizma i ugostiteljstva, gdje se tijekom turističke sezone bilježi značajan porast potražnje za ljudskim potencijalima (Bečić i Črnjar, 2009: 210). Međutim, ovi poslovi često su sezonskog karaktera te nude ograničene mogućnosti za kontinuirano zapošljavanje tijekom cijele godine. Drugi važan čimbenik je visoka stopa nezaposlenosti, posebice među mladima i dugotrajno nezaposlenima. To je jedan od izazova s kojima se suočava tržište rada u Hrvatskoj. Ova situacija često proizlazi iz nesklada između ponude i potražnje za određenim vještinama, kao i iz strukturnih problema u gospodarstvu.

Iako postoji određeni broj visokokvalificiranih radnika, postoji i nedostatak određenih vještina koje su potrebne u suvremenim sektorima kao što su informacijska tehnologija, inženjering i struke povezane sa STEM područjem. Stoga je ulaganje u obrazovanje i usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada ključno za smanjenje nesklada između ponude i potražnje za ljudskim potencijalima. Tržište rada u Hrvatskoj suočava se i s problemima nejednakosti plaća, nesigurnosti zaposlenja te nedovoljne fleksibilnosti radnog zakonodavstva. Ovi čimbenici mogu otežati pristup radnom tržištu i stvarati izazove za održivi ekonomski rast i razvoj.

2.1. Osnovni pokazatelji tržišta rada u Hrvatskoj

Osnovna karakteristika koja obilježava tržište rada u Hrvatskoj je stopa nezaposlenosti. Prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS, 2024.) ona je iznosila 5,9%, dok je u Europskoj uniji iznosila 6,0%. Iako je ispod prosjeka EU, i dalje predstavlja značajan broj. Nezaposlenost u Hrvatskoj nije ista u svim područjima, ona se značajno razlikuje sukladno Nomenklaturi prostornih jedinica za statistiku (franc. *Nomenclature des unités territoriales statistiques*, NUTS), odnosno NUTS2 karakteristikama unutar same Hrvatske i u odnosu na druge članice Europske unije (EU), kako je prikazano na grafikonu 1.

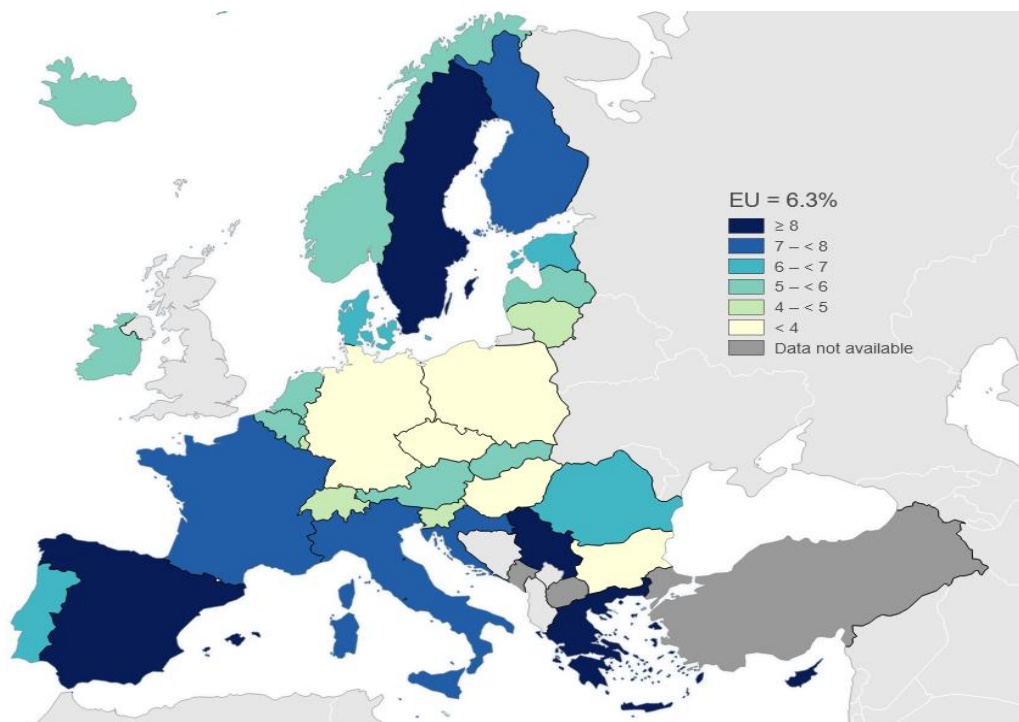

Grafikon 1: Nezaposlenost u EU po NUTS2 regijama

Izvor: EUROSTAT, 2024.

Nezaposlenost je najviša među mladima (Grafikon 2.) i starijim osobama, kao i u ruralnim područjima. Visoka stopa nezaposlenosti, posebno među mladima i dugotrajno nezaposlenima, rezultat je raznih čimbenika kao što su strukturni problemi u gospodarstvu, sezonski karakter zapošljavanja te nesklad između ponude i potražnje za određenim vještinama. Nezaposlenost stvara ekonomske i društvene nejednakosti te negativno utječe na produktivnost gospodarstva i kvalitetu života građana (Borko, 2021: 44). Jedan od ključnih problema povezanih s nezaposlenošću je nedostatak odgovarajućih vještina među ljudskim potencijalima. Unatoč postojanju visokokvalificiranih radnika, nedostaju specifične vještine potrebne za suvremene sektore kao što su informacijska tehnologija, inženjering i digitalni marketing. Ova nesklad između ponude i potražnje za vještinama ograničava mogućnosti zapošljavanja i otežava pristup radnom tržištu. Nezaposlenost također dovodi do smanjenja potrošnje, što može utjecati na potražnju za robom i uslugama te na općenitu ekonomsku aktivnost. Smanjenje potražnje može uzrokovati dodatno otpuštanje ljudskim potencijalima i stvarati začarani krug nezaposlenosti i ekonomske stagnacije (Kovač, 2023: 77). Pored ekonomskih posljedica, nezaposlenost ima i

ozbiljne društvene posljedice, uključujući smanjenje samopouzdanja i samopoštovanja, povećanje stope siromaštva te socijalnu isključenost. Stoga je smanjenje stope nezaposlenosti ključni cilj ekonomske politike, a postizanje ravnoteže na tržištu rada zahtijeva integrirani pristup koji uključuje obrazovanje, osposobljavanje, poticanje poduzetništva te jačanje institucionalnih kapaciteta.

Grafikon 2: Stopa nezaposlenosti mladih unutar EU

Izvor: EUROSTAT, 2024.

Drugi problem je tehnološke prirode, odnosno tiče se jačanja digitalnih vještina građana. Digitalizacija je fundamentalno promijenila način na koji se obavljaju poslovi, komunicira, pristupa informacijama te se kreiraju i konzumiraju proizvodi i usluge. Stoga je važno da pojedinci posjeduju odgovarajuće digitalne vještine kako bi bili konkurentni na tržištu rada te kako bi aktivno sudjelovali u digitalnom društvu. U kontekstu tržišta rada, digitalne vještine postaju sve važnije jer poslodavci sve više traže kandidate koji su sposobni koristiti digitalne alate, analizirati podatke, rješavati probleme putem digitalnih platformi te prilagoditi se promjenama tehnologije. Nedostatak ovih vještina može ograničiti zapošljivost pojedinaca te otežati prilagodbu promjenama na tržištu rada uzrokovanim digitalizacijom. Također, digitalne vještine nisu važne samo za zapošljavanje, već i za općenitu participaciju u društvu i ekonomiji. Suvremeno društvo sve više ovisi o digitalnim tehnologijama za obavljanje svakodnevnih aktivnosti poput bankarstva, kupovine, komunikacije i pristupa informacijama. Nedostatak

digitalnih vještina može rezultirati socijalnom isključenosti i nejednakošću, jer pojedinci bez tih vještina imaju ograničen pristup mogućnostima koje pružaju digitalne tehnologije.

Kako navode Butković i Samardžija (2019: 30) „imajući u vidu utjecaj digitalizacije na tržište rada, iznimno je važno ostvariti napredak u jačanju digitalnih vještina građana jer su one ključne za uključivanje u tržište rada. Prema rezultatima DESI indeksa, Hrvatska je na začelju država članica prema digitalnoj pismenosti cjelokupne ljudske potencijale u 2017. Dok na razini EU 28 tek 10% ljudskih potencijala (koja uključuje zaposlene i nezaposlene) nema nikakvih digitalnih vještina, u Hrvatskoj je taj udio gotovo dvostruko veći.“ Ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje digitalnih vještina postaje imperativ kako bi se osiguralo da svi građani imaju priliku uspješno se nositi s izazovima i prilikama koje donosi digitalna transformacija. Ovo uključuje reforme obrazovnog sustava, osposobljavanje ljudskih potencijala u aktivnom radnom vijeku te poticanje cjeloživotnog učenja kako bi se omogućilo kontinuirano usavršavanje i prilagodba promjenama u tehnologiji i tržištu rada.

Dodatni problem su niske plaće za pojmove EU. Niske plaće predstavljaju jedan od ključnih problema s kojima se suočavaju ljudski potencijali u Hrvatskoj. Razlozi za niske plaće su raznoliki i uključuju strukturne, ekonomske i socijalne faktore. Strukturni problemi u gospodarstvu, kao što su visoka stopa nezaposlenosti, sezonska priroda mnogih industrija te nedostatak investicija u konkurentne sektore, mogu ograničiti rast plaća. Nedostatak visokokvalitetnih radnih mjesta s atraktivnim plaćama može rezultirati prisilnim prihvaćanjem niže plaćenih poslova. Ekonomski faktori, poput niske produktivnosti, ograničavaju mogućnosti povećanja plaća. Niska produktivnost često rezultira ograničenim rastom gospodarstva te manjim pritiskom na poslodavce da povećaju plaće kako bi zadržali i privukli kvalitetne radnike (Nestić, 2021: 250). Socijalni faktori, kao što su visoka stopa siromaštva, nedostatak sindikalne snage te niski standardi radničkih prava, također mogu pridonijeti niskim plaćama. Nedostatak sindikalne zaštite može rezultirati slabijim pregovaračkim pozicijama radnika u odnosu na poslodavce, dok nedovoljna prava radnika mogu dovesti do iskorištavanja ljudskih potencijala i niske plaće. Niske plaće imaju štetne posljedice ne samo za pojedince i njihove obitelji, već i za cjelokupno društvo. Niske plaće mogu rezultirati povećanjem siromaštva, smanjenjem potrošnje, ograničenjem pristupa kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi i obrazovanju te smanjenjem socijalne mobilnosti.

2.2. Izazovi na tržištu rada u Hrvatskoj

Ključni problemi hrvatskog tržišta rada već su obrađeni u smislu visoke stope nezaposlenosti, nezaposlenosti mladih, slabih modela tehnoloških rješenja i digitalnih vještina. Međutim, veliki

izazov hrvatskog tržišta rada je i nedostatak odgovarajućih vještina među ljudskim potencijalima. Iako postoji određeni broj visokokvalificiranih radnika, nedostaju specifične vještine potrebne za suvremene sektore kao što su informacijska tehnologija, inženjering i digitalni marketing. Ova nesklad između ponude i potražnje za vještinama ograničava mogućnosti zapošljavanja i otežava prilagodbu ljudskih potencijala novim tehnološkim trendovima i zahtjevima.

Dodatni izazovi na tržištu rada u Hrvatskoj uključuju problem nejednakosti u zapošljavanju i radnim uvjetima. Postoji percepcija da određene skupine, poput žena, mladih i osoba s invaliditetom, suočavaju se s većim preprekama pri zapošljavanju i često rade u lošijim radnim uvjetima ili su podzastupljene u određenim sektorima. Nedostatak sigurnosti zaposlenja također je značajan izazov. Mnogi radnici suočavaju se s privremenim ili neosiguranim poslovima, sezonskim radom ili radom na određeno vrijeme, što može rezultirati nesigurnošću u prihodima i nedostatkom socijalne zaštite. Pored toga, demografske promjene, poput starenja stanovništva i odlaska mladih radnika u inozemstvo u potrazi za boljim mogućnostima zapošljavanja, stvaraju dodatne pritiske na tržište rada i javne financije (Bakotić i Vulić, 2022: 38).

Suočavanje s ovim izazovima zahtijeva koordinirane napore vlade, poslodavaca, sindikata i civilnog društva. To uključuje razvoj politika koje promiču inkluzivnost, socijalnu pravdu i jednake mogućnosti zapošljavanja, jačanje obrazovnog sustava radi osposobljavanja ljudskih potencijala za suvremene zahtjeve tržišta rada te unapređenje radnih uvjeta i sigurnosti zaposlenja. Sve ove mjere su ključne za stvaranje održivog i prosperitetnog tržišta rada koje će podržati ekonomski razvoj i dobrobit svih građana. Ovi izazovi zahtijevaju sveobuhvatan pristup kako bi se osiguralo održivo i inkluzivno tržište rada u Hrvatskoj. To uključuje mjere za poticanje gospodarskog rasta i konkurentnosti, ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje ljudskih potencijala, jačanje radničkih prava te podršku poduzetništvu i inovacijama. Osim toga, važno je osigurati da politike zapošljavanja budu usklađene s potrebama tržišta rada te da potiču inkluzivnost i socijalnu pravdu.

2.3. Mjere aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj

Aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj predstavljaju niz mjera i programa koje provodi Vlada Republike Hrvatske s ciljem poticanja zapošljavanja, smanjenja nezaposlenosti i poboljšanja ljudskih potencijala. Ove politike obično uključuju različite vrste potpora, obrazovnih programa, javnih radova, poticanje samozapošljavanja te politike koje su usmjerene na specifične skupine kao što su mladi, dugotrajno nezaposleni ili osobe s invaliditetom. Jedna od glavnih mjera aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj su poticaji poslodavcima za

zapošljavanje. To uključuje subvencije za otvaranje novih radnih mjesta, posebno za zapošljavanje osoba iz ranjivih skupina, kao što su dugotrajno nezaposleni ili osobe s invaliditetom. Osim toga, postoje i poticaji za obuku i osposobljavanje radnika kako bi se prilagodili promjenama na tržištu rada i stekli potrebne vještine za određene poslove.

Druga važna mjera su javni radovi, koji uključuju privremene poslove u javnom sektoru ili radove na javnim projektima. Ovi programi ne samo da pružaju privremeno zapošljavanje, već i doprinose infrastrukturnim i društvenim projektima u zajednici. Između 2016. i 2023. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodio je mjere aktivne politike zapošljavanja (Tablica 1.) u skladu s Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj (Vlada Republike Hrvatske, 2018). Ove smjernice su donesene na temelju analize stanja na tržištu rada te strateških dokumenata Republike Hrvatske i Europske unije u području zapošljavanja. Cilj tih mjera bio je potaknuti zapošljavanje i samozapošljavanje nezaposlenih, poticati usavršavanje, pripravništva, obrazovanje za potrebe tržišta rada te stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, su/financiranje zapošljavanja u javnim radovima te očuvanje radnih mjesta. Sve ove aktivnosti usmjerene su prema općem cilju povećanja stope zaposlenosti.

Tablica 1: Isplaćene mjere aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj od 2021. do 2023. u milijunima eura

potpore	2021.	2022.	2023.
potpore za zapošljavanje	25,6	22,2	26,0
potpore za pripravništvo	29,3	24,7	31,3
potpore za usavršavanje	3,3	3,7	1,2
potpore za samozapošljavanje	67,1	78,1	57,1
obrazovanje nezaposlenih	3,8	6,7	13,5
osposobljavanje na radnom mjestu	1,9	3,2	5,9
stručno osposobljavanje bez rada	0,6	0,0	0,0
obrazovanje radi iskustva	0,0	0,0	0,0
javni radovi	14,4	5,7	5,3
stalni sezonac	7,7	7,5	10,5
potpore za očuvanje radnih mjesta	7,6	6,0	2,6
ukupno	161,6	157,8	153,3

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2024.

Kroz ove inicijative, Hrvatski zavod za zapošljavanje kontinuirano prati dinamiku tržišta rada te prilagođava svoje usluge prema potrebama korisnika. Zavod se danas ističe kao aktivan partner u razvoju poduzetništva i promicanju konkurentnosti na modernom tržištu rada. Provođenjem mjera aktivne politike zapošljavanja, HZZ potiče i usmjerava svoje korisnike na

aktivno uključivanje u proces oblikovanja tržišta rada, pružajući im podršku i resurse potrebne za uspješno pronalaženje posla ili započinjanje vlastitog poduzetničkog pothvata. Poticaji za samozapošljavanje također su dio aktivnih politika zapošljavanja. Ovi programi pružaju potporu osobama koje žele pokrenuti vlastiti posao ili obrt, uključujući financijsku potporu, savjetovanje i mentorstvo. Dodatne mjere aktivne politike zapošljavanja usmjerene su na specifične skupine kao što su mladi, dugotrajno nezaposleni, osobe s invaliditetom ili stariji radnici. To može uključivati posebne programe obuke, mentorstva, subvencije za zapošljavanje ili poticanje samozapošljavanja prilagođene potrebama tih skupina. Ključno je da se aktivne politike zapošljavanja kontinuirano evaluiraju i prilagođavaju kako bi bile učinkovite i usmjerene prema stvarnim potrebama tržišta rada. Osim toga, važno je osigurati transparentnost i pravednost u provedbi ovih programa te osigurati da su dostupni svim građanima bez obzira na njihovu socijalnu ili ekonomsku poziciju.

Tržište rada u Hrvatskoj obilježeno je sezonalnošću zapošljavanja, osobito u turizmu i ugostiteljstvu, što rezultira privremenim porastom potražnje za ljudskim kapitalom tijekom turističke sezone. Međutim, visoka stopa nezaposlenosti, posebno među mladima i dugotrajno nezaposlenima, predstavlja značajan izazov. Nedostatak vještina potrebnih za moderne sektore, poput informacijske tehnologije i inženjeringa, dodatno pogoršava nesklad između ponude i potražnje na tržištu rada. Kao odgovor, nužno je ulaganje u obrazovanje i usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada kako bi se smanjila nezaposlenost i poboljšala konkurentnost ljudskog kapitala. Također, potrebno je rješavati probleme nejednakosti plaća, nesigurnosti zaposlenja i fleksibilnosti radnog zakonodavstva kako bi se omogućio pristup tržištu rada i podržao održivi ekonomski rast. Aktivne politike zapošljavanja, uključujući subvencije za zapošljavanje, javne radove i poticanje samozapošljavanja, ključne su za smanjenje nezaposlenosti i poboljšanje vještina ljudskog kapitala. Unatoč izazovima, koordinirani naponi svih dionika mogu pridonijeti stvaranju održivog i inkluzivnog tržišta rada u Hrvatskoj.

3. Analiza tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji od 2019. do 2023. godine

Tržište rada u Krapinsko-zagorskoj županiji, kao i na mnogim drugim lokalnim tržištima u Hrvatskoj, ima svoje specifičnosti koje proizlaze iz demografskih, gospodarskih i sociokulturnih čimbenika prisutnih u toj regiji. Krapinsko-zagorska županija ima relativno stabilnu populaciju s blagim trendom starenja, što može utjecati na dinamiku ponude i potražnje rada. Mladi ljudi često napuštaju ruralna područja u potrazi za boljim obrazovanjem i zapošljavanjem u većim gradovima ili inozemstvu.

3.1. Zaposlenost i nezaposlenost u Krapinsko-zagorskoj županiji

Zaposlenost u Krapinsko-zagorskoj županiji odražava raznolikost gospodarskih sektora i specifičnosti lokalne zajednice. Poljoprivreda ostaje važan izvor zaposlenosti, osobito na ruralnim područjima, gdje se sezonski zapošljavaju radnici za berbu voća i povrća te radovi na farmama. Turistički sektor također ima značajnu ulogu, posebno tijekom turističke sezone, pružajući radna mjesta u hotelima, restoranima i raznim turističkim atrakcijama.

Industrijska baza županije, s naglaskom na drvnoj industriji, metaloprerađivačkoj industriji i proizvodnji namještaja, osigurava raznolike mogućnosti zapošljavanja, uključujući poslove u proizvodnji, obradi i dizajnu. Mali i srednji poduzetnici doprinose zaposlenosti kroz različite obrte, trgovine i uslužne djelatnosti, što dodatno obogaćuje ekonomsku aktivnost regije (Hren, 2015). Sektori obrazovanja i zdravstva također pružaju značajan broj radnih mjesta, uključujući uloge u školama, zdravstvenim ustanovama i administraciji. Ipak, kao i u drugim dijelovima Hrvatske, migracija ljudskih potencijala može utjecati na dinamiku zaposlenosti, s mladima koji ponekad napuštaju ruralna područja u potrazi za boljim mogućnostima zapošljavanja u većim gradovima ili inozemstvu (Hren, 2015: 56). U cjelini, zaposlenost u Krapinsko-zagorskoj županiji predstavlja mješavinu tradicionalnih i modernih sektora koji zajedno oblikuju ekonomsku pejzaž regije. Ova raznolikost pruža temelj za održiv rast i razvoj, stvarajući prilike za lokalno stanovništvo i doprinoseći ukupnom prosperitetu županije.

Broj zaposlenih u Krapinsko-zagorskoj županiji je općenito u porastu s određenim padovima tih brojeva koji su vidljivi u 2020. i 2022. godini (Tablica 2.). 2020. COVID-19 pandemija imala je značajan utjecaj na tržište rada diljem svijeta, dovodeći do povećanja nezaposlenosti u mnogim regijama, pa tako i u Krapinsko-zagorskoj županiji. Ova globalna kriza izazvala je poremećaje u gospodarstvu, što je rezultiralo zatvaranjem tvrtki, smanjenjem potražnje za

Ljudskim potencijalima i povećanjem nesigurnosti zaposlenja. U mnogim industrijama, posebno u sektorima poput turizma, ugostiteljstva, putovanja i zabave, mjere ograničenja i zatvaranja nametnute radi suzbijanja širenja virusa rezultirale su gubicima radnih mjesta i smanjenjem prihoda. Radnici u tim sektorima često su bili među prvima koji su suočeni s otkazima ili smanjenjem radnog vremena, što je dovelo do povećanja stope nezaposlenosti (Blustein i sur., 2020: 12). Osim toga, mnogi mali i srednji poduzetnici nisu bili u mogućnosti izdržati financijske posljedice pandemije i prisiljeni su bili otpuštati radnike ili zatvarati svoja poduzeća. Iako su vlade diljem svijeta poduzele mjere podrške, poput subvencija za očuvanje radnih mjesta i poticaja za samozapošljavanje, mnogi su radnici i dalje ostali bez posla ili suočeni s nesigurnošću u vezi s budućim zaposlenjem (Lambovska i sur., 2021: 57).

Tablica 2: Broj zaposlenih osoba u Krapinsko-zagorskoj županiji od 2019. do 2023.

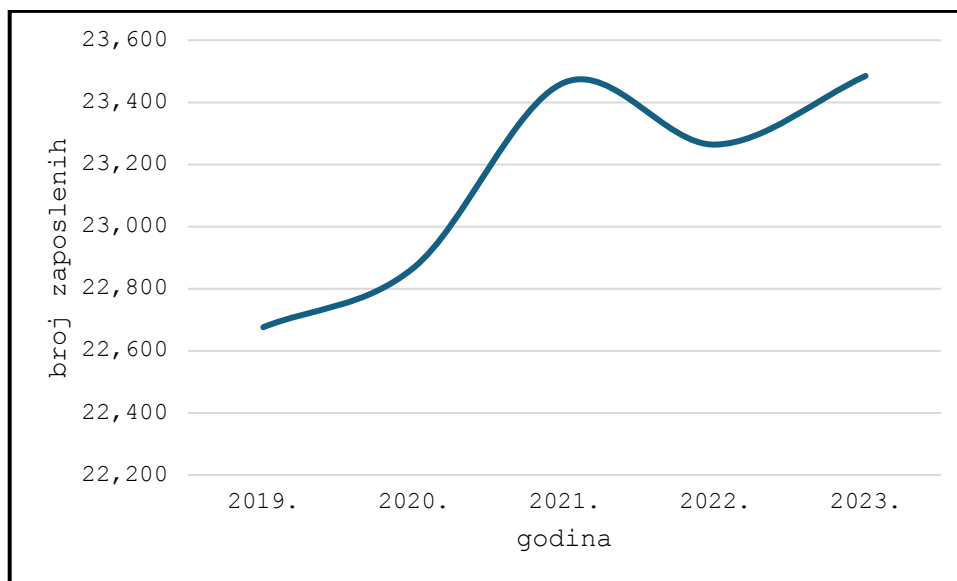
godina	broj zaposlenih	stopa nezaposlenosti
2019.	22.676	4,5%
2020.	22.868	5,2%
2021.	23.464	4,8%
2022.	23.264	5,6%
2023.	23.485	5,5%

Izvor: Izrada autora prema: KZZ, 2024.

Pandemija je također ubrzala transformaciju radnih mjesta i procesa rada, potičući digitalizaciju i daljnje automatizaciju u mnogim sektorima. Dok su neka radna mjesta postala više fleksibilna i omogućila rad na daljinu, druga su postala suvišna ili su se transformirala, zahtijevajući nove vještine i kompetencije od radnika. Iako su mjere cijepljenja i postupno ukidanje ograničenja povećali optimizam u vezi s ekonomskim oporavkom, utjecaj COVID-19 pandemije na tržište rada bit će dugoročan. Poduzeća su se trebala prilagoditi novim uvjetima i potrebama tržišta rada, dok su radnici morali ulagati u svoje vještine i prilagodljivost kako bi ostali konkurentni u promjenjivom okruženju rada.

Tijekom pandemije COVID-19, Vlada Republike Hrvatske donijela je niz mjera kako bi pružila podršku nezaposlenima i smanjila socioekonomske posljedice krize. Ove mjere imale su za cilj olakšati financijske terete pogođenim pojedincima te potaknuti očuvanje radnih mjesta i aktivno traženje zaposlenja (Mataković, 2020: 73). Jedna od ključnih mjera bila je proširenje sustava potpora za nezaposlene putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ), koji je osiguravao novčane naknade za nezaposlene koji su ostali bez posla uslijed pandemije. Osim toga, HZZ je pružao i dodatne programe obuke, savjetovanja i podrške za pronalazak posla

kako bi se pogođenima olakšalo ponovno zapošljavanje. Vjerojatno je da su i to neki od razloga zbog kojih je došlo do povećanja broja zaposlenih nakon COVID pandemije (Grafikon 3.).

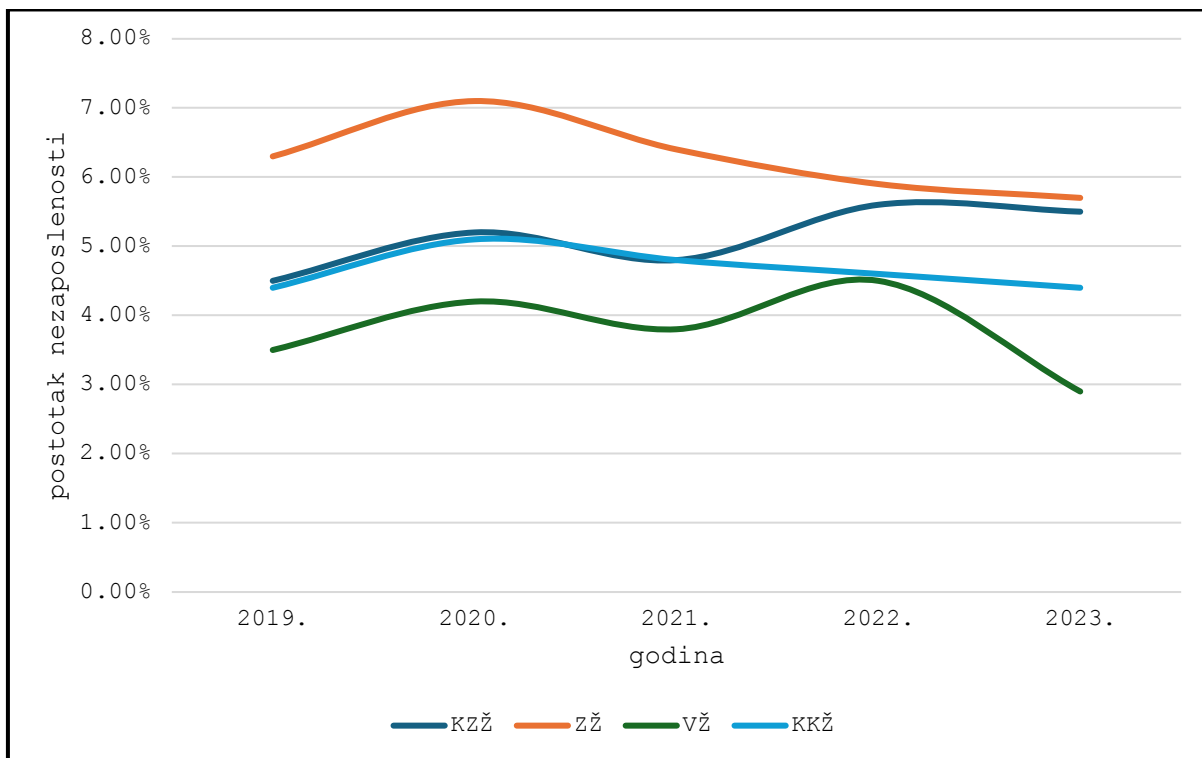

Grafikon 3: Broj zaposlenih osoba u Krapinsko-zagorskoj županiji od 2019. do 2023.

Izvor: Izrada autora prema DZS, 2024.

Vlada je također provodila mjere potpore za očuvanje radnih mjesta, uključujući subvencije za očuvanje radnih mjesta u privatnom sektoru te poticaje za samozapošljavanje. Ove mjere imale su za cilj smanjenje broja otkaza i poticanje poduzeća da zadrže svoje zaposlenike tijekom krize (Mihovilić, 2019: 45). Dodatno, Vlada je donijela i mjere za poticanje fleksibilnosti na tržištu rada, poput programa poticanja rada na daljinu, prilagodljivog radnog vremena i poticaja za digitalizaciju poslovanja. Ove inicijative imale su za cilj prilagodbu poslovanja novim uvjetima rada te poticanje inovacija i konkurentnosti na tržištu. Uz navedene mjere, Vlada je također nastojala osigurati stabilnost i pravednost na tržištu rada putem prilagodbi zakonodavstva o radu, osiguravajući zaštitu radničkih prava i pravedno postupanje prema zaposlenima tijekom krize. Sve ove mjere imale su za cilj ublažavanje negativnih ekonomskih i socijalnih posljedica pandemije te pružanje podrške nezaposlenima i pogođenima kako bi lakše prebrodili izazove i povratili stabilnost u svojim profesionalnim i osobnim životima.

Što se tiče postotka nezaposlenih u Krapinsko-zagorskoj u odnosu na ostale susjedne županije postoje određene razlike. To je vjerojatno rezultat različitih dinamika na tržištu rada tijekom proteklih godina. Iako Varaždinska županija bilježi najmanji postotak nezaposlenih, Zagrebačka županija se suočava s najvišim stopama nezaposlenosti, što može biti rezultat razlika u gospodarskim strukturama, demografskim trendovima i razinama razvoja infrastrukture (Grafikon 4.).

*KZŽ – Krapinsko-zagorska županija; ZŽ – Zagrebačka županija; VŽ – Varaždinska županija; KKŽ – Koprivničko-križevačka županija

Grafikon 4: Postotak nezaposlenih u Krapinsko-zagorskoj i susjednim županijama od 2019. do 2023.

Izvor: Izrada autora prema DZS, 2024.

Kada se uspoređi Krapinsko-zagorska županija s Koprivničko-križevačkom, primjećuje se zanimljiva dinamika. Iako su početno imali slične stope nezaposlenosti, Koprivničko-križevačka županija je uspjela smanjiti broj nezaposlenih nakon 2021. godine, dok je Krapinsko-zagorska županija zabilježila povećanje stope nezaposlenosti na 5,5% u 2022. i 5,7% u 2023. godini (DZS, 2024.). Ovo povećanje stope nezaposlenosti u Krapinsko-zagorskoj županiji može biti rezultat različitih faktora, uključujući promjene u gospodarskoj aktivnosti, demografske promjene, kao i utjecaj pandemije COVID-19. S druge strane, smanjenje nezaposlenosti u Koprivničko-križevačkoj županiji sugerira uspješne politike zapošljavanja i ekonomske inicijative koje su dovele do povećanja radnih mjesta i poboljšanja uvjeta rada.

Analiza stope nezaposlenosti u ovim županijama pruža uvid u kompleksnu prirodu tržišta rada u Hrvatskoj te naglašava važnost kontinuiranog praćenja i prilagodbe politika zapošljavanja kako bi se osigurala održivost i prosperitet lokalnih zajednica. Osim toga, potrebno je razmotriti i specifičnosti gospodarskih sektora i struktura zapošljavanja u svakoj od ovih županija kako bismo bolje razumjeli razlike u stopama nezaposlenosti. Na primjer, Varaždinska županija poznata je po razvijenoj tekstilnoj, metaloprerađivačkoj i prehrambenoj

industriji, što može doprinijeti nižim stopama nezaposlenosti u odnosu na županije s drugačijim gospodarskim profilima. S druge strane, Zagrebačka županija, kao gusto naseljena regija u Hrvatskoj, može se suočiti s većim izazovima u pogledu zapošljavanja zbog veće konkurencije na tržištu rada i kompleksnijih gospodarskih dinamika. Što se tiče Krapinsko-zagorske županije, povećanje stope nezaposlenosti može biti posljedica više čimbenika, uključujući sezonsku prirodu nekih industrija poput turizma i poljoprivrede te utjecaj globalnih ekonomskih kretanja na lokalnu razinu. Ipak, gospodarski pokazatelji Krapinsko-zagorske županije iz godine u godinu su sve bolji. Prema posljednjim podacima iz 2022. godine, ukupni prihodi premašili su 2,4 milijarde eura (Tablica 3.).

Tablica 3: Gospodarski pokazatelji Krapinsko-zagorske županije za 2022. godinu

pokazatelj	iznos
ukupni prihodi u tisućama EUR	2.426.655
ukupni rashodi u tisućama EUR	2.233.028
bruto dobit u tisućama EUR	193.628
broj tvrtki	2.743
izvoz u tisućama EUR	812.586
uvoz u tisućama EUR	521.400
trgovinski saldo u tisućama EUR	291.186

Izvor: Izrada autora prema: KZŽ, 2024.

U 2022. godini Krapinsko-zagorska županija ostvarila je značajan ekonomski rast, što se očituje u ukupnim prihodima koji su premašili iznos od 2,4 milijarde eura. Ovaj rezultat odražava vitalnost gospodarskog sektora županije te kontinuirani trud u poticanju razvoja i inovacija unutar lokalne ekonomije. Unatoč izazovima s kojima se susreću uobičajeni gospodarski ciklusi i globalna tržišna kretanja, Krapinsko-zagorska županija uspjela je ostvariti značajan napredak u povećanju ukupnih prihoda, što svjedoči o stabilnosti i konkurentnosti njezinog gospodarstva (KZŽ, 2024).

Paralelno s rastom prihoda, županija je imala i odgovarajuće rashode, koji su iznosili oko 2,2 milijarde eura tijekom istog razdoblja. Ovi rashodi odražavaju ulaganja i troškove potrebne za održavanje infrastrukture, pružanje javnih usluga i podršku različitim sektorima županijske ekonomije. Upravljanje ovim rashodima s ciljem efikasnosti i optimalnog korištenja resursa ključno je za održavanje stabilnosti financija i daljnji razvoj županije. Bruto dobit u iznosu od 193.628.000 eura svjedoči o profitabilnosti poslovanja unutar županije. Ova dobit predstavlja neto dodanu vrijednost koja se stvara unutar gospodarskog sustava županije te ukazuje na sposobnost poduzeća da generiraju prihode i profitabilno posluju u lokalnom i širem okruženju.

Očuvanje i unapređenje profitabilnosti ključno je za održavanje konkurentnosti županijskog gospodarstva te osiguranje dugoročnog prosperiteta za sve dionike (KZZ, 2024).

Broj registriranih tvrtki u iznosu od 2743 svjedoči o živahnom poduzetničkom okruženju i privlačnosti Krapinsko-zagorske županije za poslovne subjekte. Ovaj broj reflektira raznolikost gospodarskih aktivnosti te potiče inovacije, razmjenu znanja i stvaranje radnih mjesta unutar regije. Poduzetnički duh i aktivnosti tvrtki ključni su za dinamičnost i rast gospodarstva županije te doprinose stvaranju novih prilika za razvoj i prosperitet. Navedeni ekonomski pokazatelji pružaju uvid u vitalnost i perspektivu Krapinsko-zagorske županije kao važnog gospodarskog aktera unutar Republike Hrvatske. Kontinuirani trud u poticanju razvoja, podrška poduzetništvu i održavanje stabilnih financijskih temelja ključni su za održavanje ovog pozitivnog trenda te ostvarivanje daljnjih uspjeha u budućnosti.

U 2022. godini Krapinsko-zagorska županija ostvarila je značajan izvoz robe na međunarodnom tržištu, čiji je ukupni iznos iznosio 812.586.000 eura. Ova visoka vrijednost izvoza svjedoči o konkurentnosti proizvoda i usluga koji potječu iz županije te potvrđuje njezinu ulogu kao važnog izvoznog centra u Republici Hrvatskoj (KZZ, 2024). Paralelno s izvozom, uvoz robe u Krapinsko-zagorsku županiju iznosio je 521.400.000 eura tijekom istog razdoblja. Ovi podaci ukazuju na visoku razinu trgovinske aktivnosti i integraciju županije u međunarodne lance opskrbe, što je rezultat otvorenosti prema globalnom tržištu i sposobnosti prilagodbe različitim trgovinskim prilikama. Trgovinski saldo Krapinsko-zagorske županije, koji je iznosio 291.186.000 eura, predstavlja razliku između vrijednosti izvoza i uvoza te svjedoči o pozitivnom trgovinskom bilancu županije. Ova pozitivna bilanca potvrđuje sposobnost županije da generira višak vrijednosti kroz izvoz te pridonosi jačanju njezine ekonomske stabilnosti i održivosti.

Najznačajnija mjesta robne razmjene za Krapinsko-zagorsku županiju u 2022. godini bila su Slovenija, Njemačka, Italija, Austrija i Srbija. Ovi trgovinski partneri predstavljaju ključne destinacije za izvoz proizvoda i usluga iz županije te svjedoče o njezinoj povezanosti s različitim tržištima u Europi i šire. Visoki izvoz, pozitivan trgovinski saldo i značajni trgovinski partneri potvrđuju poziciju Krapinsko-zagorske županije kao dinamičnog gospodarskog subjekta te ukazuju na njezinu sposobnost da ostvari uspješne trgovinske odnose i doprinese ukupnom ekonomskom razvoju Hrvatske.

Najznačajniji sektori djelatnosti u Krapinsko-zagorskoj županiji u 2022. godini su bili prerađivačka industrija, trgovina i građevinarstvo. Prerađivačka industrija je dominirala s udjelom od 46,5%, što svjedoči o važnosti proizvodnje i obrade različitih materijala unutar regije. Ovaj sektor predstavlja temeljnu gospodarsku aktivnost županije te generira značajan broj radnih mjesta i dodanu vrijednost (Tablica 4.).

Tablica 4. Najznačajniji sektori gospodarstva u Krapinsko-zagorskoj županiji i Republici Hrvatskoj prema prihodu u 2022. godini

sektori	postotak KZZ	postotak RH
prerađivačka industrija	46,5%	20,4%
trgovina	22,4%	16,9%
građevinarstvo	8,8%	6,7%

Izvor: Izrada autora prema: KZZ, 2024.

Trgovina je također igrala ključnu ulogu u ekonomiji Krapinsko-zagorske županije, s udjelom od 22,4%. Ovaj sektor obuhvaća širok spektar aktivnosti, uključujući maloprodaju, veleprodaju i distribuciju robe, te pruža važnu podršku lokalnoj potrošnji i razmjeni roba unutar regije i šire. Građevinarstvo je bio treći najznačajniji sektor djelatnosti u Krapinsko-zagorskoj županiji, s udjelom od 8,8%. Ovaj sektor obuhvaća izgradnju i održavanje infrastrukture, stambenih i poslovnih objekata te pruža značajan doprinos razvoju fizičke i urbanističke strukture županije.

U usporedbi s cjelokupnom Hrvatskom, struktura sektora djelatnosti u Krapinsko-zagorskoj županiji je značajno različita. Dok je prerađivačka industrija i dalje najznačajniji sektor u oba slučaja, udio prerađivačke industrije u Krapinsko-zagorskoj županiji (46,5%) značajno je veći u odnosu na cjelokupnu Hrvatsku (20,4%). To ukazuje na veću specijalizaciju i fokus na industrijsku proizvodnju unutar županije. Također, udio trgovine u Krapinsko-zagorskoj županiji (22,4%) veći je u usporedbi s cjelokupnom Hrvatskom (16,9%), dok je udio građevinarstva (8,8%) također iznad nacionalnog prosjeka (6,7%). Ovi podaci sugeriraju diferencijaciju i specifičnosti ekonomske strukture Krapinsko-zagorske županije u odnosu na ostatak zemlje te naglašavaju značajnost navedenih sektora djelatnosti za lokalni gospodarski razvoj i prosperitet.

Analiza strukture sektora djelatnosti u Krapinsko-zagorskoj županiji ukazuje na njezinu specifičnost i diverzifikaciju u usporedbi s cjelokupnom Hrvatskom. Dominacija prerađivačke industrije, značajan udio trgovine i građevinarstva, kao ključnih sektora u gospodarskoj aktivnosti, svjedoče o raznolikosti ekonomske baze i sposobnosti prilagodbe različitim tržišnim uvjetima unutar regije. Visok udio prerađivačke industrije naglašava ulogu proizvodnje i obrade materijala u županiji, dok značajan udio trgovine ukazuje na vitalnost distribucijskih i maloprodajnih aktivnosti. Građevinarstvo, kao ključni sektor infrastrukturnog razvoja, doprinosi fizičkom oblikovanju županije i podržava kontinuirani rast urbanističke strukture.

Ovi podaci sugeriraju da Krapinsko-zagorska županija posjeduje snažnu ekonomsku osnovu i raznolikost sektora, što je ključno za stabilnost i otpornost na vanjske utjecaje. Stoga je daljnje

promicanje razvoja ovih ključnih sektora, podrška inovacijama i ulaganje u obrazovanje i stručno usavršavanje ključno za održavanje i jačanje konkurentnosti županije u budućnosti.

3.2. Zapošljavanje i obrazovanje mladih u Krapinsko-zagorskoj županiji

Zapošljavanje i obrazovanje mladih predstavljaju ključne čimbenike u izgradnji održivih i prosperitetnih društava. Obrazovanje pruža mladima potrebna znanja, vještine i kompetencije za uspješno sudjelovanje na tržištu rada, dok zapošljavanje omogućuje stvaranje financijske neovisnosti, osobnog razvoja i doprinos zajednici. Važnost obrazovanja ne može se dovoljno naglasiti. Kroz obrazovanje, mladi stječu ne samo akademska znanja već i životne vještine poput timskog rada, komunikacije i rješavanja problema, što im pomaže u svim aspektima života. Kvalitetno obrazovanje pruža mladima širok spektar mogućnosti za izbor karijere i osobni razvoj, te ih osnažuje da budu konkurentni na dinamičnom tržištu rada (Bertola i sur., 2023: 518).

Zapošljavanje mladih ima dvostruki pozitivan utjecaj na društvo. S jedne strane, pruža mladima mogućnost da primjene svoje obrazovanje u praksi, stječući radno iskustvo i profesionalne vještine koje su ključne za njihovu karijeru. S druge strane, zapošljavanje mladih doprinosi ekonomskom razvoju društva kroz povećanje produktivnosti i inovacija te smanjenje nezaposlenosti i siromaštva (Bejaković i Mrnjavac, 2016: 36). Kada se pogleda Krapinsko-zagorska županija, važnost zapošljavanja i obrazovanja mladih također je izuzetno velika. Kao regija s razvijenom gospodarskom bazom i specifičnim potencijalima u sektorima poput turizma, poljoprivrede, proizvodnje i zdravstva, Krapinsko-zagorska županija pruža brojne prilike za zapošljavanje i osobni razvoj mladih. Međutim, prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) broj nezaposlenih mladih osoba (od 15 do 29 godina) je zadnjih godina u porastu (Tablica 5.).

Tablica 5: Broj nezaposlenih mladih (od 15 do 29 godina) u Krapinsko-zagorskoj županiji

godina	broj nezaposlenih mladih
2019.	1.426
2020.	1.912
2021.	1.673
2022.	1.797
2023.	1.698

Izvor: Izrada autora prema: HZZ, 2024.

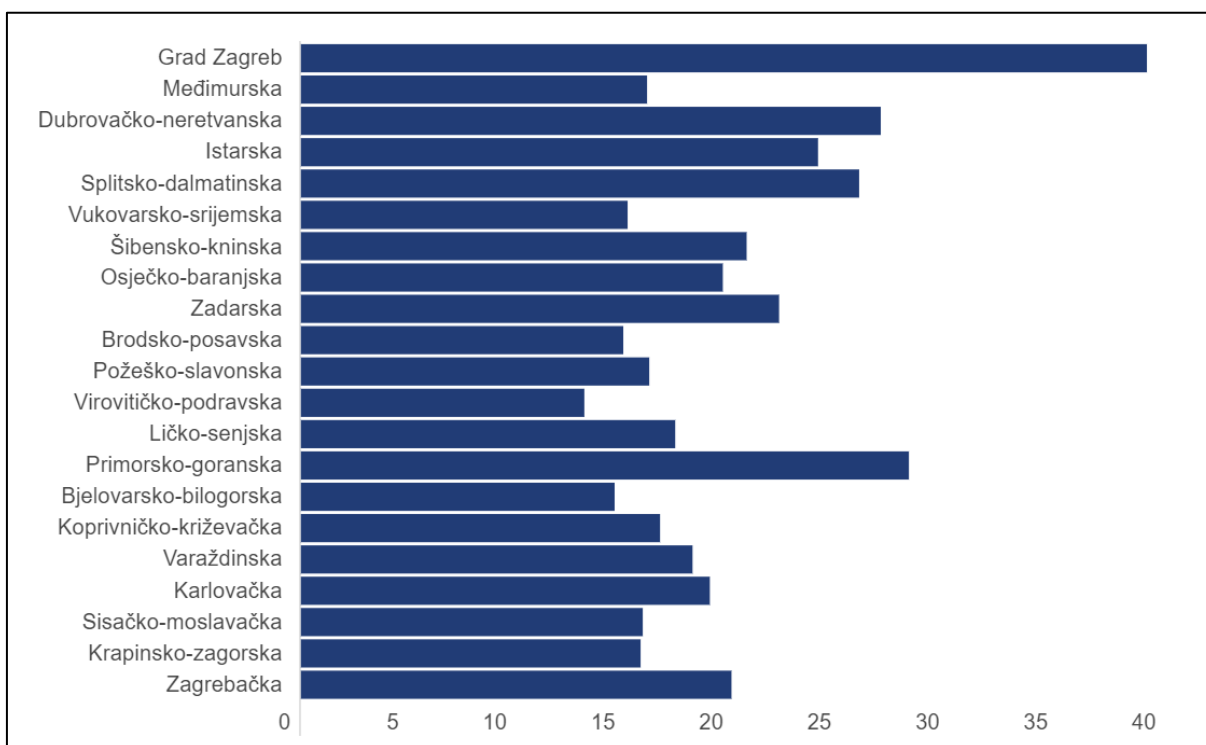
Analiza statističkih podataka o nezaposlenosti mladih u Krapinsko-zagorskoj županiji pruža uvid u dinamiku i trendove na tržištu rada tijekom proteklih nekoliko godina. U 2019. godini, županija je registrirala prisutnost 1.426 nezaposlenih mladih, što predstavlja početak analiziranog razdoblja. Sljedeće godine, 2020., bilježi se značajan skok broja nezaposlenih mladih, s ukupno 1.912 prijavljenih osoba. Ovaj porast može se povezati s ekonomskim posljedicama pandemije COVID-19, koja je utjecala na globalno i lokalno tržište rada, uzrokujući povećanje nezaposlenosti u mnogim regijama. Međutim, 2021. godina donosi određeno olakšanje, s padom broja nezaposlenih mladih na 1.673. Ovaj trend može odražavati postupno oporavak gospodarstva nakon početnih udaraca pandemije te uvođenje različitih programa potpore za zapošljavanje i obrazovanje. Unatoč naznakama oporavka, 2022. godina ponovno bilježi porast nezaposlenosti mladih, s brojem od 1.797 prijavljenih osoba. Ovaj trend sugerira da su izazovi na tržištu rada i dalje prisutni te da je potrebno dodatno ulaganje u programe i politike koje potiču zapošljavanje i podršku mladima u njihovom profesionalnom razvoju. Konačno, u 2023. godini bilježi se blagi pad broja nezaposlenih mladih na 1.698. Iako ovaj pad može ukazivati na postupno poboljšanje situacije na tržištu rada, važno je kontinuirano pratiti i analizirati trendove te poduzimati odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo održivo smanjenje nezaposlenosti mladih i poticanje njihovog aktivnog sudjelovanja u gospodarskom životu županije (DZS, 2024).

Rad na kontinuiranom poboljšanju zapošljavanja mladih u Krapinsko-zagorskoj županiji ima višestruke prednosti i ključan je za održivi razvoj cijele regije. Mladi su vitalni za inovacije, dinamiku i budući gospodarski rast, a njihovo aktivno uključivanje u tržište rada omogućuje županiji da iskoristi njihov potencijal, svježe ideje i tehnološku spremnost. Zapošljavanje mladih potiče demografsku stabilnost. S obzirom na izazove s kojima se suočava Hrvatska, uključujući negativne demografske trendove poput starenja stanovništva i iseljavanja, privlačenje i zadržavanje mladih postaje ključno (Vozila, 2017: 39). Pružanjem boljih prilika za mlade, Krapinsko-zagorska županija može ublažiti ove trendove, potaknuti povratak mladih i zadržati ih u županiji. Unapređenjem zapošljavanja mladih jača se lokalno gospodarstvo. Mladi su često nositelji promjena, donoseći nova znanja i tehnološke vještine koje mogu pomoći modernizaciji tradicionalnih industrija i razvoju novih sektora. Njihovo zapošljavanje direktno pridonosi povećanju produktivnosti i gospodarskom rastu.

Kontinuirano poboljšanje zapošljavanja mladih doprinosi društvenoj koheziji i stabilnosti. Zapošljavanjem mladih smanjuje se rizik od socijalne isključenosti i poboljšava se kvaliteta života, što vodi ka stabilnijem i pravednijem društvu. Ulaganje u zapošljavanje mladih znači ulaganje u budućnost. Mladi koji imaju priliku za kvalitetno obrazovanje i dobivanje prve radne prilike vjerojatnije će ostati uključeni u svoje zajednice i aktivno pridonositi njihovom razvoju.

Stoga je za Krapinsko-zagorsku županiju ključno implementirati politike i programe koji podržavaju obrazovanje, osposobljavanje i zapošljavanje mladih. Ovo uključuje stvaranje poticajnog okruženja za pokretanje vlastitih poslova, kao i prilagođavanje obrazovnog sustava potrebama tržišta rada kako bi se mladima omogućilo da postanu konkurentni i inovativni članovi ljudskog kapitala.

Osim zapošljavanja mladih važno je i voditi računa o obrazovanju kao ključnoj komponenti razvoja određene zajednice. Obrazovne institucije u Krapinsko-zagorskoj županiji igraju ključnu ulogu u pripremi mladih za tržište rada, pružajući im relevantna znanja i vještine koje odgovaraju potrebama lokalnog gospodarstva. Također, poduzetnički duh i poticaji za razvoj malih i srednjih poduzeća u županiji pružaju dodatne mogućnosti za zapošljavanje mladih i potiču inovacije i poduzetništvo. Krapinsko-zagorska županija bilježi jako niske stope visoko obrazovanog stanovništva. Iako se broj visokoobrazovanih u Republici Hrvatskoj stalno povećava, u Krapinsko-zagorskoj županiji postotak visokoobrazovanog stanovništva iznosi 15,7% (Grafikon 5.).

Grafikon 5: Udio visokoobrazovanog stanovništva u Republici Hrvatskoj starijeg od 15 godina po županijama

Izvor: DZS, 2024.

Samo nekoliko županija u Republici Hrvatskoj ima manji broj udjela visokoobrazovanog stanovništva od Krapinsko-zagorske županije. Ovaj podatak stavlja županiju u sličan položaj s nekoliko drugih županija čiji su udjeli također niski, kao što su Vukovarsko-srijemska sa 15,1%, Bjelovarsko-bilogorska sa 14,5%, Brodsko-posavska sa 14,1% i Virovitičko-podravska sa 13,1%. Nasuprot tome, najveći udio visokoobrazovanog stanovništva ima Grad Zagreb s 39,1% i Primorsko-goranska županija s 28,1% (DZS, 2024). Niska razina visokoobrazovanog stanovništva u Krapinsko-zagorskoj županiji ukazuje na potrebu za intenzivnijim investicijama u obrazovanje i profesionalni razvoj. To je ključno ne samo za povećanje konkurentnosti lokalnog stanovništva na tržištu rada, već i za privlačenje investicija i poticanje ekonomskog razvoja. Visokoobrazovani radnici su često nositelji inovacija i tehnološkog napretka, a njihovim povećanjem županija može značajno poboljšati svoj socioekonomski status (Pelinescu, 2015: 189). Iz tih razloga bi strategija razvoja visokog obrazovanja trebala biti prioritet za lokalne vlasti, uključujući stvaranje boljih uvjeta za pristup visokom obrazovanju, jačanje lokalnih obrazovnih institucija, te razvoj programa koji su usklađeni s potrebama lokalnog gospodarstva. Također, poticanje partnerstva između obrazovnih ustanova i lokalne industrije može omogućiti bolju integraciju teorijskog obrazovanja s praktičnim iskustvima, što bi dodatno poboljšalo zapošljivost mladih i potaknulo gospodarski razvoj regije.

Kroz ulaganje u obrazovanje, podršku programima zapošljavanja i poticanje poduzetništva, Krapinsko-zagorska županija može osigurati održivu budućnost za mlade i doprinijeti ukupnom ekonomskom razvoju i prosperitetu regije. Održavanje ravnoteže između obrazovanja i zapošljavanja ključno je za stvaranje dinamičnog i konkurentnog društva koje pruža prilike za sve svoje građane, posebno mlade generacije.

Poboljšanje obrazovnog sustava u Krapinsko-zagorskoj županiji može imati izrazito pozitivan utjecaj na gospodarsku situaciju županije. Povećanje kvalitete i dostupnosti visokog obrazovanja može privući veći broj studenata i potencijalnih poduzetnika u regiju, što bi za posljedicu imalo stvaranje novih poslovnih prilika i povećanje zapošljivosti lokalnog stanovništva. Obrazovanje koje je usklađeno s potrebama lokalnog gospodarstva može stvoriti ljudske potencijale koji su direktno kvalificirani za rad u lokalnim industrijama. To je posebno važno u područjima poput prerađivačke industrije, turizma i poljoprivrede, koje su dominantne u Krapinsko-zagorskoj županiji. Obrazovni programi koji uključuju praksu i suradnju s lokalnim tvrtkama mogu studentima pružiti relevantno iskustvo i osigurati da diplomanti budu odmah spremni za tržište rada (Pavičić, 2023: 39).

Investicije u obrazovanje mogu pomoći u razvoju visokotehnoloških i inovativnih industrija u županiji. Obrazovanje koje potiče kritičko razmišljanje, inovacije i tehnološki razvoj neophodno je za modernizaciju postojećih industrija i privlačenje novih tehnološki orijentiranih

poduzeća. To bi moglo dovesti do povećanja broja visoko plaćenih poslova i općenito poboljšanja životnog standarda. Poboljšano obrazovanje pridonosi većoj socijalnoj mobilnosti i smanjenju nejednakosti. Pružanjem kvalitetnih obrazovnih prilika za sve slojeve društva, osobito u ruralnim i manje razvijenim područjima, omogućava se svim građanima da aktivno sudjeluju u gospodarskom životu regije (Huđek i Širec, 2019: 68).

Obrazovanje igra ključnu ulogu u očuvanju i promicanju kulturnog i povijesnog identiteta Krapinsko-zagorske županije, što može dodatno doprinijeti razvoju turizma i povećanju atraktivnosti regije kao destinacije za život, rad i poslovanje. Stoga je ulaganje u obrazovanje ne samo ključ za ekonomski rast, već i za održivi razvoj i poboljšanje opće dobrobiti u Krapinsko-zagorskoj županiji.

3.3. Izazovi i prijedlozi mjera za poboljšanje trenutne situacije na tržištu rada

Zaposlenost mladih i obrazovanje stanovništva u Krapinsko-zagorskoj županiji su ključni faktori koji utječu na gospodarski i društveni razvoj regije. Unatoč izazovima s kojima se županija suočava, poput relativno niskog udjela visokoobrazovanog stanovništva i stope nezaposlenosti među mladima, postoji veliki potencijal za napredak. Strategijsko ulaganje u obrazovni sustav, usklađivanje obrazovnih programa s potrebama lokalnog gospodarstva i poticanje suradnje između obrazovnih institucija i industrije mogu značajno doprinijeti povećanju zapošljivosti mladih. Također, jačanje kapaciteta za visoko obrazovanje može privući više studenata i stručnjaka, što bi potaknulo inovacije i tehnološki razvoj.

Poboljšanje obrazovnih prilika i stvaranje povoljnog okruženja za mlade stručnjake ne samo da će potaknuti gospodarski rast, već će i osigurati održivi razvoj Krapinsko-zagorske županije. To će, u konačnici, doprinijeti boljem životnom standardu, smanjenju odljeva mladih i jačanju lokalne zajednice. Stoga je ključno da lokalne vlasti i državni organi kontinuirano rade na poboljšanju obrazovanja i zaposlenosti mladih kako bi se osigurala svjetlija budućnost za Krapinsko-zagorsku županiju.

1. Izazov – nizak udio visokoobrazovanog stanovništva

Poboljšanje trenutne situacije u Krapinsko-zagorskoj županiji suočava se s nizom izazova koji zahtijevaju sveobuhvatni pristup i koordiniranu akciju različitih dionika. Jedan od glavnih izazova je nizak udio visokoobrazovanog stanovništva. To može ograničiti razvoj visoko specijaliziranih i tehnološki naprednih industrija koje su ključne za moderno tržište rada. Da bi se ovo prevladalo, potrebno je ulagati u obrazovnu infrastrukturu, poboljšati kvalitetu obrazovanja i stvoriti više prilika za visoko obrazovanje unutar same županije.

Jedna od ključnih mjera je povećanje dostupnosti i kvalitete obrazovanja kroz ulaganja u obrazovnu infrastrukturu, modernizaciju nastavnih programa te razvoj novih studijskih smjerova koji su usklađeni s potrebama tržišta rada. Poticanje stipendija i financijskih potpora za studente iz županije može dodatno motivirati mlade da se odluče za visoko obrazovanje. Također, važno je uspostaviti snažnije veze između sveučilišta i lokalnog gospodarstva kako bi se osigurale prakse, stažiranja i zapošljavanje nakon studija. Promocija važnosti obrazovanja i cjeloživotnog učenja kroz kampanje osvješćivanja i mentorstvo može pridonijeti promjeni društvenih stavova prema obrazovanju. Kroz ove mjere moguće je povećati udio visokoobrazovanog stanovništva, što će dugoročno unaprijediti gospodarski i društveni razvoj Krapinsko-zagorske županije.

2. Izazov – nezaposlenost mladih

Drugi izazov je povezan s nezaposlenošću mladih, koja ostaje visoka u usporedbi s nacionalnim prosjekom. Ovo zahtijeva razvoj ciljanih programa za mlade koji uključuju stručno usavršavanje, stažiranje i učeništvo koje bi im omogućilo stjecanje praktičnih vještina i iskustava. Također, potrebno je raditi na jačanju suradnje između obrazovnih ustanova i lokalnih poduzeća kako bi se obrazovni programi uskladili s trenutnim i budućim potrebama tržišta rada. Ekonomski razvoj Krapinsko-zagorske županije također je izazov zbog geografskih i infrastrukturnih ograničenja. Poboljšanje transportne i digitalne infrastrukture može pomoći u privlačenju novih investicija i olakšanju poslovanja, čime bi se potaknuo ekonomski rast i stvorile nove radne prilike.

Rješavanje problema nezaposlenosti mladih u Krapinsko-zagorskoj županiji zahtijeva ciljane mjere koje će mladima pružiti bolje prilike za zapošljavanje i razvoj karijere. Ključna inicijativa je jačanje suradnje između obrazovnih institucija i poslodavaca kroz programe stručne prakse, stažiranja i dualnog obrazovanja, koji omogućuju stjecanje praktičnih vještina i radnog iskustva tijekom školovanja. Razvoj poduzetničkih inkubatora i start-up potpornih centara može potaknuti mlade na samozapošljavanje i stvaranje vlastitih poduzeća. Osim toga, važna je implementacija programa usmjerenih na dodatnu edukaciju i prekvalifikaciju mladih, posebno u sektorima s visokim potencijalom zapošljavanja, kao što su informacijske tehnologije, zelena ekonomija i turizam. Kroz mentorstvo, karijerno savjetovanje i podršku pri traženju posla, mladi mogu dobiti potrebne smjernice i motivaciju za aktivno sudjelovanje na tržištu rada. Ove mjere mogu značajno doprinijeti smanjenju nezaposlenosti među mladima te omogućiti njihov pun doprinos ekonomskom razvoju Krapinsko-zagorske županije.

3. Izazov – demografski pad

Još jedan značajan izazov je demografski pad koji utječe na mnoge ruralne regije u Hrvatskoj, uključujući Krapinsko-zagorsku županiju. Zaustavljanje odljeva mladih i poticanje povratka dijaspore mogu se postići kroz razvoj atraktivnih uvjeta za život i rad, uključujući bolje obrazovne mogućnosti, veće mogućnosti zapošljavanja i poboljšanje općih životnih uvjeta. Rješavanje ovih izazova zahtijevat će koordinirane napore lokalne uprave, obrazovnih institucija, poslovne zajednice i civilnog društva. Samo kroz zajednički rad i strateške inicijative moguće je ostvariti dugoročna poboljšanja koja će osigurati prosperitet i stabilnost Krapinsko-zagorske županije.

Postoje određene mogućnosti kako bi se ova situacija poboljšala. Jedan od njih je investiranje u obrazovanje. Investiranje u modernizaciju škola i fakulteta, uvođenje novih tehnologija u učionice i razvoj programa koji su usmjereni na tržište rada mogli bi pomoći u povećanju udjela visokoobrazovanog stanovništva. Također, poticanje partnerstava s tehnološkim i znanstvenim institucijama može osigurati bolji prijelaz studenata u ljudske potencijale. Razvijanje ciljanih programa koji mladima nude priliku za stjecanje praktičnih vještina u sektorima kao što su IT, prerađivačka industrija ili turizam može direktno utjecati na smanjenje nezaposlenosti mladih. Ovi programi bi trebali uključivati suradnju s lokalnim i regionalnim poduzećima koja mogu pružiti praktično iskustvo i potencijalno zapošljavanje.

Vrlo važno je poboljšati infrastrukturu i prometne povezanosti. Ulagački projekti usmjereni na poboljšanje cestovne infrastrukture, javnog prijevoza i digitalne povezanosti mogu učiniti županiju atraktivnijom za život i rad, što može pomoći u zadržavanju mladih i privlačenju novih stanovnika i investitora. Uspostava inkubatora i poslovnih akceleratora koji bi pružili podršku start-upovima i malim poduzetnicima može potaknuti lokalni gospodarski razvoj. Subvencije, porezne olakšice i savjetodavne usluge mogu biti ključne u pomoći mladim poduzetnicima da razviju i komercijaliziraju nove ideje. Kreiranje programa koji ciljaju dijasporu, nudeći im poticaje za povratak i investiranje u lokalno gospodarstvo, moglo bi obogatiti lokalno tržište rada novim vještinama i kapitalom.

Jedan od načina poboljšanja može biti jačanje lokalne zajednice i socijalne kohezije. Organiziranje kulturnih, sportskih i društvenih događaja može poboljšati kvalitetu života i povećati privlačnost županije za mlade obitelji. Također, programi socijalne skrbi i podrške za ranjive skupine mogu doprinijeti jačanju socijalne kohezije. Implementacija ovih prijedloga zahtijevat će koordinirane napore na različitim razinama vlasti, kao i suradnju privatnog sektora i civilnog društva, ali mogu značajno pridonijeti poboljšanju socioekonomskih uvjeta u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Tržište rada u Krapinsko-zagorskoj županiji suočava se s nizom specifičnih izazova i prilika. Glavna obilježja uključuju sezonski karakter zapošljavanja, osobito u sektorima turizma i poljoprivrede, te stabilnu ali stariju populaciju koja doprinosi dinamičnosti ponude rada. Industrijska baza županije, uključujući drvenu, metaloprerađivačku i proizvodnju namještaja, nudi raznolike mogućnosti zapošljavanja, dok mali i srednji poduzetnici obogaćuju ekonomsku aktivnost regije. Pandemija COVID-19 značajno je utjecala na tržište rada, izazivajući povećanje nezaposlenosti i nesigurnosti zaposlenja, posebno u turizmu i ugostiteljstvu. Iako su vladine mjere pomogle u očuvanju radnih mjesta, izazovi ostaju, osobito s obzirom na demografske promjene i migracije mladih u potrazi za boljim prilikama. Za održivi rast i razvoj Krapinsko-zagorske županije ključno je ulagati u obrazovanje i vještine mladih, usklađujući obrazovne programe s potrebama tržišta rada. Također, potrebno je poboljšati infrastrukturu i poticati poduzetništvo kako bi se stvorile nove prilike za zapošljavanje i gospodarski rast. Kroz ove mjere moguće je osigurati stabilnost i prosperitet lokalnog stanovništva te jačanje konkurentnosti županije.

Zaključak

Krapinsko-zagorska županija, smještena u središnjem dijelu kontinentalne Hrvatske, ističe se svojom raznolikošću koja obogaćuje kulturni i gospodarski pejzaž zemlje. Ova regija, s brojnim šarolikim brežuljkastim selima, zelenim livadama, rijekama i bogatim šumama, nudi prirodne ljepote koje privlače mnoge posjetitelje i turiste iz svih krajeva svijeta. Ekonomski, Krapinsko-zagorska županija igra značajnu ulogu u razvoju gospodarstva Hrvatske.

U kontekstu suvremenog ekonomskog istraživanja, analiza tržišta rada ključna je za razumijevanje lokalnih ekonomija. Ovaj rad usredotočen je na Krapinsko-zagorsku županiju, regiju poznatu po svojoj slikovitosti i kulturnoj raznolikosti, ali i po složenoj gospodarskoj aktivnosti koja oblikuje njezino tržište rada. Cilj je detaljno analizirati ključne pokazatelje tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji, uzimajući u obzir demografske trendove, stope zaposlenosti i nezaposlenosti, strukturu zanimanja te povezanost s obrazovnim profilima i industrijskim sektorima. Korištenjem multidisciplinarnog pristupa koji integrira ekonomske, sociološke i obrazovne perspektive, ovaj rad nastoji dublje razumjeti složenost i dinamiku tržišta rada u ovoj regiji.

Izazov niskog udjela visokoobrazovanog stanovništva u Krapinsko-zagorskoj županiji predstavlja ozbiljnu prepreku za razvoj visoko specijaliziranih i tehnološki naprednih industrija, ključnih za moderno tržište rada. Rješenje ovog izazova zahtijeva sveobuhvatan pristup koji uključuje ulaganje u obrazovnu infrastrukturu, modernizaciju nastavnih programa te razvoj studijskih smjerova usklađenih s potrebama tržišta rada. Povećanje dostupnosti visoko obrazovanja kroz stipendije i financijske potpore može motivirati mlade da se odluče za daljnje školovanje. Uz to, jačanje veza između sveučilišta i lokalnog gospodarstva osiguralo bi praktično iskustvo i zapošljavanje nakon studija. Promocija važnosti obrazovanja i cjeloživotnog učenja također može doprinijeti povećanju udjela visokoobrazovanog stanovništva, što bi dugoročno unaprijedilo gospodarski i društveni razvoj županije. Povećanje dostupnosti stipendija i financijskih potpora za mlade iz Krapinsko-zagorske županije, koji se odlučuju za visoko obrazovanje, može pomoći u povećanju udjela visokoobrazovanog stanovništva. Jačanje veza s dijasporom i iseljeništvom koje imaju korijene u županiji, moglo bi pridonijeti transferu znanja i iskustava, ali i privlačenju investicija koje bi otvorile nove mogućnosti za zapošljavanje. S obzirom na geografski položaj i prirodne resurse, poticanje razvoja zelenih tehnologija i održivog turizma također predstavlja priliku za zapošljavanje mladih.

Izazov nezaposlenosti mladih u Krapinsko-zagorskoj županiji zahtijeva ciljane mjere za poboljšanje njihovih prilika za zapošljavanje i karijerni razvoj. Ključne aktivnosti uključuju

jačanje suradnje između obrazovnih institucija i poslodavaca kroz programe stručne prakse, stažiranja i dualnog obrazovanja, omogućujući mladima stjecanje praktičnih vještina i radnog iskustva tijekom školovanja. Razvoj poduzetničkih inkubatora i start-up potpornih centara može potaknuti mlade na samozapošljavanje i osnivanje vlastitih poduzeća. Također, važno je uvesti programe za dodatnu edukaciju i prekvalifikaciju mladih, posebno u sektorima s visokim potencijalom zapošljavanja kao što su informacijske tehnologije, zelena ekonomija i turizam. Mentorstvo, karijerno savjetovanje i podrška pri traženju posla mogu pružiti potrebne smjernice i motivaciju za aktivno sudjelovanje na tržištu rada. Ove mjere mogu značajno smanjiti nezaposlenost među mladima te omogućiti njihov pun doprinos ekonomskom razvoju Krapinsko-zagorske županije.

Izazov demografskog pada predstavlja značajan problem za mnoge ruralne regije u Hrvatskoj, uključujući Krapinsko-zagorsku županiju. Zaustavljanje odljeva mladih i poticanje povratka dijaspore može se postići razvojem atraktivnih uvjeta za život i rad. To uključuje poboljšanje obrazovnih mogućnosti, stvaranje više radnih mjesta i unapređenje općih životnih uvjeta. Rješavanje ovih izazova zahtijeva koordinirane napore lokalne uprave, obrazovnih institucija, poslovne zajednice i civilnog društva. Jedan od ključnih koraka je ulaganje u obrazovanje kroz modernizaciju škola i fakulteta, uvođenje novih tehnologija i razvoj programa usmjerenih na tržište rada. Partnerstva s tehnološkim i znanstvenim institucijama mogu osigurati bolji prijelaz studenata u kvalificirane radnike. Ciljani programi koji mladima nude praktične vještine u sektorima poput IT-a, prerađivačke industrije i turizma mogu direktno smanjiti nezaposlenost mladih. Poboljšanje infrastrukture i prometne povezanosti također je ključno. Ulaganja u cestovnu infrastrukturu, javni prijevoz i digitalnu povezanost mogu učiniti županiju privlačnijom za život i rad, što može pomoći u zadržavanju mladih i privlačenju novih stanovnika i investitora. Uspostava inkubatora i poslovnih akceleratora može pružiti podršku start-upovima i malim poduzetnicima, dok subvencije, porezne olakšice i savjetodavne usluge mogu pomoći mladim poduzetnicima u razvoju i komercijalizaciji novih ideja. Kreiranje programa koji ciljaju dijasporu, nudeći im poticaje za povratak i ulaganje u lokalno gospodarstvo, može obogatiti lokalno tržište rada novim vještinama i kapitalom. Samo kroz zajednički rad i strateške inicijative moguće je ostvariti dugoročna poboljšanja koja će osigurati prosperitet i stabilnost Krapinsko-zagorske županije.

Ove inicijative ne samo da bi stvorile radna mjesta, već bi i promicale održivi razvoj i ekološku svijest, čineći Krapinsko-zagorsku županiju prepoznatljivom na karti zelenih destinacija Europe. Kroz ovakve strateške pristupe, Krapinsko-zagorska županija bi mogla stvoriti dinamično tržište rada koje ne samo da rješava trenutne izazove, već i predviđa buduće

trendove, osiguravajući tako dugoročnu ekonomsku stabilnost i bolju kvalitetu života svojih stanovnika.

Hipoteza Tržište rada u Krapinsko-zagorskoj županiji karakterizira visoka stopa nezaposlenosti, a posebno mladih može se smatrati potvrđenom.

Iz analize dostupnih podataka i opisa tržišta rada u Krapinsko-zagorskoj županiji, može se zaključiti da je hipoteza potvrđena. Podaci pokazuju da se županija suočava s visokim stopama nezaposlenosti, posebno među mladima. Izneseni podaci pokazuju visoke stope nezaposlenosti u županiji, s posebnim naglaskom na promjene tijekom pandemije COVID-19 koje su dodatno pogoršale situaciju. Statistički podaci o nezaposlenosti mladih jasno ukazuju na zabrinjavajuće brojke. Na primjer, broj nezaposlenih mladih u županiji bio je 1.426 u 2019., a porastao je na 1.912 u 2020. te se nastavio kretati oko tih vrijednosti narednih godina. Ove brojke ukazuju na ozbiljan problem nezaposlenosti među mladima. Opis problema u Krapinsko-zagorskoj županiji, uključujući migraciju mladih u potrazi za boljim prilikama, nedostatak visokokvalificiranih poslova i nesklad između obrazovnih programa i potreba tržišta rada, dodatno potvrđuju hipotezu.

Bibliografija

Knjige:

- 1) Bertola, G., Blau, F. D., Kahn, L. M. 2023. *Labor market institutions and demographic employment patterns*. Springer. Berlin.
- 2) Borko, N. 2021. *Analiza tržišta rada u Republici Hrvatskoj-problem zapošljavanja mladih u Hrvatskoj*. Završni rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet. Osijek.
- 3) Buble, M., Buble, M. 2014. *Poduzetništvo*. Aspira. Zagreb.
- 4) Bušelić, M. 2014. *Tržište rada: teorijski pristup*. Sveučilište Jurja Dobrile, Fakultet za ekonomiju i turizam „Dr. Mijo Mirković. Pula.
- 5) Butković, H., Samardžija, V. 2019. *Digitalna transformacija tržišta rada u Hrvatskoj*. Institut za razvoj i međunarodne odnose. Zagreb.
- 6) Džafić, Z., Bejić, J. 2012. *Poduzetništvo i tržište rada*. Synopsis. Zagreb.
- 7) Hren, V. 2015. *Procjena lokalne ekonomije-Krapinsko-zagorska županija*. Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet. Zagreb.
- 8) Komljenović, I. 2020. *Analiza tržišta rada Republike Hrvatske*. Završni rad. Visoko učilište Karlovac, Odjel za ekonomiju. Karlovac.
- 9) Mihovilić, J. 2019. *Zapošljavanje osoba s invaliditetom u Krapinsko-zagorskoj županiji*. Diplomski rad. Sveučilišta u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Zagreb.
- 10) Paić, E. 2020. *Utjecaj automatizacije i robotizacije na tržište rada*. Diplomski rad. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet. Split.
- 11) Pavičić, S. 2023. *Utjecaj ulaganja u obrazovanje na gospodarski rast*. Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet. Zagreb.
- 12) Vozila, A. 2017. *Studentska mobilnost i zapošljavanje mladih*. Diplomski rad. Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet. Rijeka.

Članci:

- 1) Bakotić, D., Vulić, A. 2022. Izazovi s tržišta rada i upravljanje ljudskim resursima: primjer velikih hrvatskih poduzeća iz uslužnih djelatnosti. *Poslovna izvrsnost*, 16(2), 11-51.
- 2) Bečić, E., Črnjar, K. 2009. Trends on the tourism labour market. *Tourism and hospitality management*, 15(2), 205-216
- 3) Bejaković, P., Mrnjavac, Ž. 2016. Nezaposlenost mladih i mjere za njezino ublažavanje u Hrvatskoj. *Političke analize: tromjesečnik za hrvatsku i međunarodnu politiku*, 7(27), 32-38.
- 4) Blustein, D. L., Duffy, R., Ferreira, J. A., Cohen-Scali, V., Cinamon, R. G., Allan, B. A. 2020. Unemployment in the time of COVID-19: A research agenda. *Journal of vocational behavior*, 119, 103436.
- 5) Božiković, N. 2021. Tržište rada u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 42(1), 91-109.
- 6) Huđek, I., Širec, K. 2019. Razvoj poduzetničkog potencijala kroz obrazovanje za poduzetništvo u EU. *Ekonomska misao i praksa*, 28(1), 53-78.
- 7) Kovač, T. 2023. Učinkovitost regionalnih tržišta rada u Hrvatskoj. *Ekonomska misao i praksa*, 32(1), 133-157.
- 8) Lambovska, M., Sardinha, B., Belas Jr, J. 2021. Impact of the COVID-19 pandemic on youth unemployment in the European Union. *Ekonomicko-manazerske spektrum*, 15(1), 55-63.
- 9) Lauder, H., Mayhew, K. 2020. Higher education and the labour market. *Oxford Review of Education*, 46(1), 1-9.
- 10) Liotti, G. 2020. Labour market flexibility, economic crisis and youth unemployment in Italy. *Structural Change and Economic Dynamics*, 54, 150-162.
- 11) Nestić, D., Lovrinčević, Ž., Mikulić, D. 2001. Plaće u Hrvatskoj-stanje i makroekonomske implikacije različitih scenarija budućih kretanja. *Ekonomski pregled*, 52(1-2), 234-277.
- 12) Obadić, A. 2022. Utjecaj pandemije Covid-19 na tržište rada članica EU. *Ekonomska misao*, 2(1), 67-84.
- 13) Pelinescu, E. 2015. The impact of human capital on economic growth. *Procedia Economics and finance*, 22, 184-190.

Internet i ostali izvori:

- 1) Državni zavod za statistiku, <https://dzs.gov.hr/>, pristupljeno: 20. 04. 2024.
- 2) EUROSTAT, <https://ec.europa.eu/eurostat>, pristupljeno: 29. 04. 2024.
- 3) Hrvatski zavod za zapošljavanje, <https://www.hzz.hr/>, pristupljeno: 23. 04. 2024.
- 4) Krapinsko-zagorska županija, <https://kzz.hr/gospodarski-pokazatelji/>, pristupljeno 02. 05. 2024.
- 5) Mataković, H., 2020. COVID-19 kriza, provedba sigurnosnih mjera i turizam. Institut za turizam, Zagreb, https://www.iztg.hr/files/file/RADOVI/2020/COVID-19/Matakovi%C4%87-H_2020.pdf, pristupljeno: 20. 4. 2024.
- 6) Vlada Republike Hrvatske, <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2018/05%20svibnja/96%20sjednica%20VRH/96%20-%2011.pdf>, pristupljeno 03. 05. 2024.

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1: Isplaćene mjere aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj od 2021. do 2023. u milijunima eura.....	13
Tablica 2: Broj zaposlenih osoba u Krapinsko-zagorskoj županiji od 2019. do 2023.	16
Tablica 3: Gospodarski pokazatelji Krapinsko-zagorske županije za 2022. godinu	19
Tablica 4. Najznačajniji sektori gospodarstva u Krapinsko-zagorskoj županiji i Republici Hrvatskoj prema prihodu u 2022. godini	21
Tablica 5: Broj nezaposlenih mladih (od 15 do 29 godina) u Krapinsko-zagorskoj županiji..	22

Grafikoni

Grafikon 1: Nezaposlenost u EU po NUTS2 regijama	9
Grafikon 2: Stopa nezaposlenosti mladih unutar EU.....	10
Grafikon 3: Broj zaposlenih osoba u Krapinsko-zagorskoj županiji od 2019. do 2023.	17
Grafikon 4: Postotak nezaposlenih u Krapinsko-zagorskoj i susjednim županijama od 2019. do 2023.....	18
Grafikon 5: Udio visokoobrazovanog stanovništva u Republici Hrvatskoj starijeg od 15 godina po županijama.....	24